

Kö'du Yöyö Laka 'ba Yësu ma Yowani ayöru

Me'do 'ba Didi

¹ Mĩ biyeto aba Me'do ëdi. Me'do ne ëdi Wirĩ aba ehe tĩnyö Wirĩ ra. ² Tëmĩ biyeto, Me'do ne ëdi Wirĩ aba. ³ Ehe Me'do nenyë aba, Wirĩ o'do wa biya. Wa maako o'do dë kazi Me'do ne. ⁴ Didi ayi kazi mo, ehe didi 'bomo i'di bikanyi zi vidi biya. ⁵ Bikanyi ne asesi tanyi mi biköndu, ehe biköndu ayölu dë.

⁶ Wirĩ utu kora maako ru mo Yowani. ⁷ Mo ayi zi yada kö'du 'ba bikanyi ehe zi gaga vidi biya zi tedi koma aba. ⁸ Yowani ra dë bikanyi nenyë. Mo ayi nje zi yada kö'du 'ba bikanyi ne. ⁹ Bikanyi tĩnyö mati ayanyi bi da vidi biya, ëdi tayi mi damöku ne.

¹⁰ Me'do ne ëdi mi damöku ne, mora vidi maako ayölu mo dë, Wirĩ o'do damöku ne le me'do 'bomo aba. ¹¹ Mo ayi gogo mi damöku 'beni, mora vidi 'bomowe irinni mo dë kalakyedre aba. ¹² Vidi maakowe ombanni mo ehe i'di koma 'benni mi mo. Here mo i'di dangölo zi zë, zi tedinni na gisi 'ba Wirĩ. ¹³ Zë anzanni dë gisi 'ba Wirĩ, ta da rë zë, mandere ga kö'du komba 'ba vidi köndu, mandere kö'du komba 'ba o'di. Wirĩ ra na bi dë ni o'do zë na gisi 'beni.

¹⁴ Me'do ne ayi na vidi köndu, ehe alima kinye ze aba. Dongo ze bikanyi kyedre tĩnyö 'bomo, bikanyi kyedre 'ba Wisi nje kölo 'ba 'Bu. Mo ndo rakyeyi ehe tĩnyö.

¹⁵ Yowani ame'do kö'du mo ehe agbögbö, “Nenyë mo mati ma yada zi ye atayi! Mo kyedre ta da ma, ga kö'du mo ëdi na widi gba kazi ma ko'jo.”

¹⁶ Kazi rakyëyi 'bomo diri ze ya'da kayo ¹⁷ Mosa ra i'di kö'du ki'di, mora Yësu Korisitö ika zi ze kö'du laka tinyö aba. ¹⁸ Vidi maako gba ongö Wirí dë. Nje Wisi kölö ne mo ra tinyö Wirí ehe ëdi kara ra 'Bu, ayada zi ze Wirí ëdi kaa a'di.

Kö'du kise 'ba Yowani Bapatisi
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-18; Lk 3:1-18)

¹⁹ Vo kalakonda vo yëni 'ba Yude mi Yerusalema utunni vo karasa maakowe ehe Lëviyë zi ha Yowani ko'jo mo 'bëni ëyi. ²⁰ Mo omba dö mo ayada zi zë huwë tinyö henye, “Manza dë Korisitö ne.” ²¹ Neene zë ako'jonni hō mo, iyanni henye, “Yi Eliya ra?” Yowani aya'ba henye, “Manza dë.” Zë ako'jonni hō mo iyanni henye, “Yi ra Nëbi ne?” Mo aya'ba henye, “E e!” ²² Ndundu mo aba, zë iyanni henye, “Ayada zi ze, yi 'bëyi ëyi?” Zë iyanni henye, “Zi ze koba hulëhu da kö'du ya'ba 'bëyi ne zi vidi mati utunni ze.”

²³ Yowani aya'ba da me'do tëmi me'do kiya 'ba nëbi Yisaya. “Ma nje vidi ma ëdi mbere mi da lipi, 'O'de gëri nzö zi Yere!” ²⁴ Kya 'ba Farasi maakowe utunni zë kpa zi Yowani. ²⁵ Zë ako'jonni hō mo, iyanni henye, “Kö'du a'di ëdi vidi bapatisi, ëzë anza dë Korisitö mandere Eliya mandere Nëbie?”

²⁶ Yowani ayada zi zë iya henye, “Mo'dö bapatisi wini aba, mora ëdi yë aba kinye, vidi maako ayöle dë. ²⁷ Mayi le dagba, manza dë na laka zi kamoka 'bomowe kinga.” ²⁸ Yowani iya nenye mati mo ëdi bapatisi ki'di humirë 'ba Ranga Yeredene mi Beteniya.

Timëlë 'ba Wirí

²⁹ Mi ko'do ma ta gö mo, Yowani ongö Yësu ëdi tayi zi ni, ehe iya henye, “Kinye ëdi Timëlë 'ba Wirí mati oba kö'du yaña 'ba damöku ne 'de. ³⁰ Mo ra mati ma yada kö'du mo zi ye henye, ‘Vidi maako atayi kpa, mo kyedre

ta da ma, ga kö'du mo ëdi na wïdi gba kazi ma ko'jo.'
³¹ Ma yɔɔ də, mo 'bëni ëyi. Mora mayi zi ye bapatisi wini
 aba, here vïdi biya mi Yiserele akongɔ mo. ³² Ma mëdi
 ani ehe mongɔ Lawo Laka ayi akaɔo dɔ mo kaa atu'bu
 ta komoriyë, ehe Lawo Laka ne alima dɔ mo. ³³ Gba kazi
 nenyë ma yɔɔ də ëyi 'bëni mo. Mora mo mati utu ma
 zi bapatisi ki'di wini aba ne ayada zi ma henye, 'Akongɔ
 Lawo Laka tayi akaɔo ehe lima da vïdi maako. Neene
 akayɔɔ henye, mo ra vïdi mati aki'di bapatisi Lawo Laka
 aba.' ³⁴ Mongɔ nenyë o'dɔ rë ni, ehe ma yada zi ye henye,
 mo Wisi 'ba Wirï ra."

Dagba vo lö'böwë 'ba Yësu

³⁵ Ko'do vere aba, Yowani ëdi ani löhu ehe vo lö'bö
 'bomowe riyö ëdinni mo aba. ³⁶ Mati mo ongɔ Yësu lasi
 ta dakapa, mo iya henye, "Kinye ëdi Timëlë 'ba Wirï!"
³⁷ Vo lö'bö 'ba Yowani riyö owonni me'do 'bɔmo ne, ehe
 zë i'bënni Yësu aba. ³⁸ Mati Yësu opi rë ni ehe ongɔ zë,
 mo ako'jo kö'du henye, "A'di ra ombe?" Zë aya'banni dɔ
 mo iyanni henye, "Raboni, alima kila?" Mi ha 'ba Hibïru,
 "Raboni ne," "Vo komoyandi" ra. ³⁹ Yësu aya'ba dɔ mo iya
 henye, "Ayi onge te." Ëdi ku nzɔ kaa kadra sowɔ mi kadra
 kutë mati zë i'bënni mo aba ehe ongɔnni bi ma mo alima
 'dɔmo. Here zë alimanni nduwë mi ndundu 'ba kadra ne.
⁴⁰ Kölö tēmi kora riyö ma owo ha Yowani ehe i'bë Yësu aba
 ra Anderiya, öndu 'ba Simona Petero. ⁴¹ Dagba kö'du mati
 Anderiya o'dɔ, ëdi zi koma öndu ni ehe yada zi mo henye,
 "Di'ja Masiya ne ku!" Mi ha 'ba Hibïru, "Masiya ne" kpa te
 kaa mi ha 'ba Girïgi "Korisitɔ ne." ⁴² Anderiya ika öndu ni
 zi Yësu. Mati Yësu ongɔ mo, mo iya henye, Simona wisi
 'ba Yowani, akako'jo yi Kapahasi. Ru nenyë atɔ'bo kidra
 na "Petero."

Yësu ako'jo Pilipo ehe Natanëlë

⁴³⁻⁴⁴ Mi ko'do vere aba Yësu omba zi ti'bě Galilaya. Ani mo i'ja Pilipo, mo ta Beteseyida, gawo liᅇo 'ba Anderiya, Petero aba. Yësu iya zi Pilipo, “Usu ga ma.” ⁴⁵ Pilipo i'ja Natanëlä ehe iya henye, “Di'ja ze vere mati Mosa ehe Nëbïyë ayörunni kö'du mo ne ku. Mo Yësu, wisi 'ba Yosepa ta Nazereta.”

⁴⁶ Natanëlä ako'jo kö'du iya henye, “Wa laka maako atᅇ'bo tayi ta Nazereta?” Pilipo aya'ba do mo iya henye, “Ayi ongᅇ te.” ⁴⁷ Mati Yësu ongᅇ Natanëlä ëdi atayi zi ni, mo iya henye, “Kinye ëdi tïnyö kozo zutu 'bezee 'ba Yiserele, ehe mo anza dë na vo wakoba.”

⁴⁸ Natanëlä ako'jo ho mo iya henye, “Hala ayᅇᅇ ma?” Yësu aya'ba do mo iya henye, “Gba kazi Pilipo yi ko'jo, mongᅇ yi hu kaga kyëlu.”

⁴⁹ Natanëlä iya henye, “Raboni, yi Wisi 'ba Wiri ehe Yere 'ba Yiserele!”

⁵⁰ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Oma mi ma nje ga kö'du mati miya henye, mongᅇ yi hu kaga kyëlu? Akongᅇ wa maako kyedre ndra ta da ma nenyë. ⁵¹ Ma yada zi yi, akonge komoriyë akayëhu rë ni ehe malayike 'ba Wiri ti'bě riye ehe tayi akaᅇo da Wisi 'ba Vidi.”

2

Oze mi Kana

¹ Ko'do wota aba yaa Mariya, ma 'ba Yësu ëdi mi karama 'ba rakoze mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. ² Yësu vo lö'bo 'bëniyë ëti, ise zë kpa bi 'ba rakoze ne. ³ Mati a'ji inde rë ni ku biya, ma 'ba Yësu iya zi mo henye, “Zë anzanni kpe a'ji aba.” ⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ma ma, ayada dë zi ma a'di ra zi ko'do. Kadra 'bama gba ᅇᅇ dë.” ⁵ Ma 'ba Yësu ayada zi vo lituwë 'ba liᅇo henye, “O'de wa mati mo ayada zi ye ko'do.”

⁶ Yude ëdinnî kö'du kira 'ba wa kaka ɲbala aba ehe ga kö'du nenyè, tele yitö 'ba wini ëdi ani modaka ma kölö ëdi kyedre zi kirî kaa lita lamikölö. ⁷ Yësu iya zi vo lituwë 'ba liɲɔ henyè, “Osowe tele nenyee wini aba.” Zë osonnî zë kpika ⁸ ehe mo ayada zi zë henyè, “Yaanya aba oba kya 'ba wini ne yaga ehe i'di zi kora vo kyeti karama ne.” Zë obannî wini ne zi mo ⁹ mati yaanya aba ofɔ rë ni ku na a'ji ehe mo anene. Mo ayɔɔ də a'ji nenyè ayi ta kila, mora vo lituwë mati obannî a'ji nenyè ayɔɔonnî, here mo ako'jo 'biyësi ¹⁰ ne ehe iya zi mo henyè, “Vidi biya uwënnî a'ji ma laka ra dagba, ehe tapëti mo, mati yingɔ ëdinnî ku kyɔ mo aba zi kuwë, mo i'di a'ji ma kɔɔ ne. Mora asesi wëyi a'ji ma laka ne le yaanya aba!”

¹¹ Yësu o'dɔ dagba kyinë 'ba kö'du koro nenyè mi gawo 'ba Kana mi Galilaya. Ani mo ayada bikanyi kyedre 'bëni, ehe vo lö'bö 'bɔmowe omanni mi mo.

¹² Tapëti ma nenyè, Yësu ehe ma mo, öndu mowe, ehe vo lö'bö 'bɔmowe i'bënnî zi Kaparanamo, ehe alimanni ani ko'do tisi aba.

Yësu i'bë mi yëkëlu

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Èdi ku kadra kara zi karama 'ba Yude 'ba laga 'ba koli, Yësu i'bë zi Yerusalema. ¹⁴ Ani mi yëkëlu mo i'ja vidi ëdinnî isa, timëlë, ehe atu'buwë kogo, ehe vo kɔhi kutrëë kpa limanni da tarabiza 'bënnî. ¹⁵ Here mo o'dɔ so'da tëmî kɔ'di ehe ore ngötu biya yaga tëmî yëkëlu, 'dö timëlë, ehe isa, mo opi da tarabiza 'ba vidi 'ba kɔhi kutrëë, apere kɔhi ɲbiriɲi 'bëzë ne, ¹⁶ ehe mo i'di kö'du zi vidi ma ëdinnî atu'bu kogo ne henyè, “Obe atu'buwë yaga ta kinye! O'de loko 'ba 'Bu ma də na bi 'ba wakogo!” ¹⁷ Vo lö'bö 'bɔmowe asösunnî henyè, wayöru iya henyè, “Watɔwɔ 'bama kö'du loko 'bëyi, o'bo mi ma kaa wa'do.”

¹⁸ Vo kalakonda 'ba Yude aya'bannī dɔ mo kō'du ko'jo aba henye, “Kyīnē 'ba kō'du koro a'di ra atɔ'bo ko'dɔ zi yada zi ze ēdī dangölö aba tīnyö zi nenye ko'dɔ?”

¹⁹ Yēsu aya'ba dɔ mo iya henye, “Iha akaŋo yēkēlu nenye ehe mī ko'do wota aba ma ko'ba löhu!”

²⁰ Vo dagbe aya'bannī henye, “İri kɔɔ 'butēsowo dɔmomodaka zi ko'ba yēkēlu nenye. A'di ra o'dɔ yī zi sōsu atɔ'bo ko'ba ko'do wota aba löhu?”

²¹ Mora Yēsu ēdī ame'do kō'du ida rē nī ra na yēkēlu. ²² Mati ĩnjē mo ku tēmī koli, vo lö'bö 'bɔmowe asōsunnī kō'du mati ayada zi zē. Neene zē omannī mī wayöruwē ehe mī me'do 'ba Yēsu. ²³ Mī Yerusalema mī kadra karama 'ba laga 'ba koli, vīdī kayo omannī mī Yēsu, ga kō'du zē ongɔnnī mo ta bi kyīnē 'ba kō'du korowe ko'dɔ. ²⁴ Mora Yēsu ayɔlɔ kō'du mati mī di'di zē, ehe mo ila zē dē zi tēdī kyigɔ aba ndra ta dē nī. ²⁵ Vīdī maako anza zi yada zi mo a'di ra vīdīyē kaa mo. Mo ayɔlɔ ku nzɔ.

3

Yēsu ehe Nikodīmö

¹ Ani vo dagba 'ba Yude ēdī ru mo Nikodīmö mo Farasi ra. ² Yɔndɔ kölö maako aba mo i'bē zi Yēsu iya zi mo henye, “Raboni, da yɔlɔ ku Wīrī utu yī zi komo ze yandi. ɔ'bo dē kyīn 'ba kō'du koro nenye ko'dɔ, nje ēzē Wīrī ēdī yī aba.” ³ Yēsu aya'ba dɔ mo iya henye, “Mēdī kō'du tīnyö ra yada zi yī vīdī maako ɔ'bo dē damöku 'ba Wīrī kongɔ kazi mo ko'jo löhu!” ⁴ Nikodīmö ako'jo iya henye, “Hala kora ma övu ku kyedre ne ako'jo löhu? Mo ɔ'bo dekpe tödu mī ma nī löhu zi ko'jo mī kadra ma riyö mo!”

⁵ Yēsu aya'ba dɔ mo henye, “Mēdī ayada tīnyö zi yī” Vīdī maako ɔ'bo dē tödu mī damöku 'ba Wīrī, kazi ko'jo mo wini aba ehe Lawo Laka. ⁶ Vīdī köndu o'jonnī gisi 'bēnnī. Nje Lawo Laka 'ba Wīrī o'jo gisi 'ba Wīrī. ⁷ Anza

dë na rakaga ga kö'du mati miya henye, ako'jo yi löhu. ⁸ Lawo 'ba Wiri ëdi kaa buluku mati aluku bi mati omba ti'bë zi mo. Atɔ'bo kowo kpɔɔ buluku, mora ayɔɔ də ayi ta kila mandere ëdi ti'bë kila. Ədi here biya zi vidi ma o'jo Lawo aba.

⁹ Nikodimö ako'jo kö'du iya henye, “Hala nenye atëdi?” ¹⁰ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Hala atɔ'bo zi tedi na vo komoyandi 'ba Yiserele ehe ayɔɔ wa nenyee də? ¹¹ Ma yada zi yi tinyö, dedi ame'do kö'du wa ma da yɔɔ, ga kö'du dongɔ ku na bi de ze. Mora vidi maako temi ye akiri kö'du kiya 'beze ne də. ¹² Əzë oma də mati ma me'do zi yi kö'du wa 'ba dakaŋo, hala akoma ezë ma me'do zi yi kö'du wa 'ba komoriye? ¹³ Vidi maako gba i'bë də komoriye, nje Wisi 'ba Vidi, mati ayi akaŋo ta ani.”

¹⁴ “Ehe here Wisi 'ba Vidi akinjë riyë, kaa moɔɔ wiri kɔhi mati Mosa injë riyë mi da lipi. ¹⁵ Neene vidi biya mati edi koma aba mi Wisi 'ba Vidi atëdi didi ŋburu aba. ¹⁶ Wiri ɔɔɔ damöku nenye ndra, here mo i'di Wisi kölö 'beni ne, here vidi mati oma mi mo edi didi ŋburu aba, ehe tinyö oli də. ¹⁷ Wiri utu Wisi 'beni ne də ga kö'du mo omba zi ko'do vurë 'ba damöku, mora ga kö'du mo omba zi yɔɔɔ damöku ne kpuru wisi 'beni aba.”

¹⁸ “Zë mati omani mi Wisi ne, o'do vurë kyënyë də rë zë, mora zë mati omani də o'do vurë 'bëzë ku nzɔ, ga kö'du omani də mi Wisi nje kölö 'ba Wiri ne. ¹⁹ Bikanyi ayi mi damöku, mora vidi ombanni zi lese mi biköndu ga kö'du zë edinni kö'du kyënyë ko'do. Nenye ra edi hala o'do vurë rë zë. ²⁰ Vidi ma edinni kö'du kyënyë ko'do, iyinni bikanyi ehe ayinni də zi bikanyi, ga kö'du ayada wa mati zë edinni ako'do edi na kyënyë. ²¹ Mora vidi biya ma alima tinyö aba, atayi zi bikanyi ga kö'du zë ombanni agamowe zi yɔɔ henye, Wiri edi ko'do kpuru zë aba.”

Yēsu ehe Yowani Bapatisi

²² Tapēti ma nenye, Yēsu ehe vo lö'bö 'bēniyē eti'i'bēnni zi dakaŋo 'ba Yudiya, bi mati mo alima tisi zē eti ehe bapatisi ki'di aba. ²³ Yowani ēdi kpa bapatisi ki'di mi Anono anza dē na kɔwɔ ta ra Salima, ga kö'du wini ēdi bi nani. Vidi ēdi ti'bēnni zi mo ehe mo ēdi zē bapatisi. ²⁴ Nenye gba kazi Yowani ki'di mi kamba. ²⁵ Kya vo lö'bö 'ba Yowani maakowe ayeto hē nni wasa kora Yuda maako aba, kö'du 'ba wa kaka ŋbala ga kö'du kö'du ki'di 'ba yēni. ²⁶ Here zē i'bēnni zi Yowani ehe iyanni henye, “Raboni, asösu kö'du kora mati ēdi yi aba dakapa humirē 'ba Ranga Yeredene, mo mati ēdi kö'du mo kiya? Here mo ēdi bapatisi ki'di yaanya aba, ehe vidi biya ēdi ti'bēnni zi mo.”

²⁷ Yowani aya'ba dɔ mo iya henye, “Vidi maako ɔ'bo dē zi tēdi wa maako aba nje ēzē Wiri ra i'di zi mo. ²⁸ E ra na vo kiya 'bama mati miya henye, ‘Manza dē Korisitɔ ra, mora utu ma dagba komo mo.’ ²⁹ 'Biyēsi ra mati mbara ne na 'bomo, mora aboka 'ba vo 'biyēsi mati ɔɔ dakapa mbili ni koze, ēdi na rakyenyi mati mo owo gu 'biyēsi. Nenye ēdi hala rakyenyi 'bama o'dɔ ku ti'de. ³⁰ Mo atayi ndra kyedre, mora ma tayi tisiwa aba.”

Mo ma ayi ta komoriyē

³¹ “Mo ma ayi ta komoriyē ēdi kyedre ta da wa biya. Mo mati 'ba dakaŋo, mo zi dakaŋo ehe ame'do kö'du wa 'ba dakaŋo. Mora mo ma ayi ta komoriyē ēdi kyedre ta da wa biya. ³² Mo ayada wa ma mo ongɔ ehe owo, du vidi maako oma dē mi kö'du kise 'bomo ne. ³³ Mora vidi mati oma mi kö'du kise 'bomo nenye ayada henye Wiri ēdi tinyö. ³⁴ Mo ma Wiri utu ame'do me'do 'ba Wiri ga kö'du Wiri i'di zi mo Lawo ndɔ 'bēni ku. ³⁵ 'Bu ɔwɔ Wisi 'bēni ehe i'di kyigɔ 'ba wa biya zi mo. ³⁶ Vidi ma oma mi Wisi ne, ēdi didi ŋburu

aba, vidi ma oro Wisi ne de atanza de didi nburu aba, mora akalima hu wayaza 'ba Wiri."

4

Yesu mbara Samariya aba

¹ Farasiye owonni henye, Yesu edi ku laga dagba ehe bapatisi ki'di zi vo lo'bowe ndra ta da Yowani. ² Tinyo Yesu abapatisi vidi kolö maako de, nje vo lo'bo 'bomowe ra o'donni. ³ Mati Yesu owo ko'du mati edi akiya ne, mo ila Yudiya ehe i'be hulöhu zi Galilaya. ⁴ Ta da geri 'bomo ani, mo omba zi ti'be kpuru ta Samariya.

⁵ Mi Samariya mo ayi zi gawo maako ru mo Seka, anza de na kawo ta ra yaka mati Yakoba i'di zi wisi 'beni Yosepa. ⁶ Ku'ju 'ba Yakoba edi ani, ehe Yesu na riti ta bi lasi, alima akaño dakapa ku'ju ne. Edi kaa kadra kutë here.

⁷ Mbara vidi 'ba Samariya maako ayi zi wini kuwu, ehe Yesu iya zi mo henye, "i'di wini kuwe zi ma." ⁸ Vo lo'bo 'bomowe i'benni ku mi gawo zi wakonyo kogo.

⁹ Mbara ne aya'ba do mo henye, "Yi Yuda ra ehe ma vidi 'ba Samariya ra, hala ato'bo ko'jo ha ma ko'du wini kuwe?" Yude uwenni wini de temi siko kolö vidi 'ba Samariya eti.

¹⁰ Yesu aya'ba do mo henye, "Eze ayolo nje wa ma Wiri i'di, ehe eyi ra edi he yi ko'jo ko'du wini kuwe, ako'jo ho mo, ehe mo aki'di zi yi wini mati i'di didi."

¹¹ Mbara ne iya henye, "Kyedre, anza kpa de kyere wini aba, ehe ku'ju ne edi na yöndu. Ta kila aki'ja wini mati i'di didi? ¹² Zutu 'beze Yakoba ra ole ku'ju nenyë zi ze, mo gisi 'beniyë eti ehe ngötu 'bomowe uwenni biya temi mo. Yi kyedre ta da Yakoba?"

¹³ Yesu aya'ba do mo iya henye, "Vidi biya ma uwe wini nenyë atedi na kodro löhu, ¹⁴ mora vidi ma uwe wini mati ma ki'di zi mo atanza de na kodro löhu. Wini mati ma

ki'di zi mo atayi mi mo na ku'ju mati aki'di zi mo didi ma ḡburu.”

¹⁵ Mbara ne aya'ba dɔ mo iya henye, “Kyedre, i'di zi ma wini nani! Here ma tanza dɛ na kɔdɔ lɔhu, mandere kazi ma tayi kinye zi wini kuwu.”

¹⁶ Yɛsu ayada zi mo iya henye, “I'bɛ ako'jo kora 'bɛyi ehe ayi lɔhu.” ¹⁷ Mo aya'ba dɔ mo iya henye, “Manza dɛ kora aba.” Yɛsu aya'ba henye, “Kɔ'du 'bɛyi ne tɛnyɔ mati iya henye anza dɛ kora aba ne. ¹⁸ Oze yi ku zi kora muyi, ehe kora ma edi lima mo aba yaanya aba ne anza tɛnyɔ kora 'bɛyi ra dɛ. Ayada zi ma kɔ'du tɛnyɔ ra.”

¹⁹ Mbara ne iya henye, “Kyedre, mongɔ yi nɛbi ra. ²⁰ Zutu 'ba Samariya amɔtunni Wirɔ da dɔku nenyɛ, mora e Yude iye henye, Yerusalemɛ ra bi ma da kamɔtu zi Wirɔ.”

²¹ Yɛsu iya zi mo henye, “Oma mi ma, mbara, kadra mo edi atayi mati vidi amɔtunni 'Bu dekpe da dɔku nenyɛ mandere mi Yerusalemɛ. ²² E Samariye ayɔle dɛ tɛnyɔ eyi ra edi ye amɔtu, mora ze Yude, da yɔlɔ ku eyi ra dedi mɔtu, ga kɔ'du edi kazi Yude ra vo wayɔmɔ ayi. ²³ Mora kadra mo edi tayi, ehe edi ku nzɔ kinye, mati kyigɔ Lawo 'ba Wirɔ aba vidi akamɔtunni 'Bu kaa mo tɛnyɔ edi, ki'di zi mo mɔtu ma tɛnyɔ mati mo omba. ²⁴ Wirɔ edi Lawo ra, ehe nje kyigɔ 'ba Lawo 'bɔmo aba vidi atɔ'bɔ mɔtu mo kaa mo tɛnyɔ edi.”

²⁵ Mbara ne iya zi mo henye, “Ma yɔlɔ ku Masiya ne atayi, ehe ezɛ mo ayi, mo akayada zi ze wa biya.” ²⁶ Yɛsu aya'ba henye, “Ma ra mo, ma ra mo mati edi ame'do yi aba yaanya.”

²⁷ Mi kadra nani vo lɔ'bɔ 'ba Yɛsu a'banni, ehe zɛ na rakaga zi ki'ja mo edinni ame'do mbara aba. Mora vidi maako tɛmi zɛ ako'jo ha mbara ne dɛ, “A'di ra omba?” Zɛ ako'jonni ha Yɛsu dɛ, “Kɔ'du a'di ediyɛ ame'do mbara ne aba?”

²⁸ Mbara ne ila tele wini 'bëni ne i'be hulëhu mi gawo, ehe iya zi vidiyë ani henye, ²⁹ “Ayi onge kora ne, mo ayada zi ma biya wa mati mo'do! Mo atëdi Korisitö ra?” ³⁰ Zë ilanni gawo ehe i'bënni zi kongö Yësu.

³¹ Mi kadra ne vo lö'böwë alenzenni Yësu iyanni zi mo henye, “Raboni, oba wa maako zi konyo!” ³² Mora mo aya'ba henye, “Mëdi wakonyo maako aba ayöle kö'du mo dë.”

³³ Here vo lö'böwë ayetonnï, kö'du ko'jo tëmï kutë nni na bi dë nni, “Vidi maako ika wakonyo ku zi mo?” ³⁴ Yësu iya zi zë henye, “Wakonyo 'bama ëdi zi koro kö'du 'ba Wirï mati utu ma ehe zi kinde löö mati mo i'di zi ma zi ko'do. ³⁵ Akiye henye, ‘ëdi gba yehe sowö zi wakumu ta yaka.’ Mora ma yada zi ye henye, ongö bi te na laka da yake, wa mi yaka yaanya aba ahi ku, ehe ku nzö zi kumu. ³⁶ Vidi mati umu ehe atötö dö mo ika ku zi didi ma ñburu ñburu, ehe agamo mati ili ehe mo mati umu aba, atëdinni na rakyenyi bi kölö. ³⁷ Kö'du kiya ne ëdi tinyö, ‘Maako iyï, agamo umu.’ ³⁸ Mutu wë zi nyenyo kumu mi yaka mati o'do löö mo dë. Vidi maakowe o'dönni löö ani, ehe i'je wa kyö tëmï löö 'bëzë ne.”

³⁹ Vidi kayo 'ba Samariya mi gawo nani omanni mi Yësu ga kö'du mbara ne iya henye, “Mo ayada zi ma biya wa ma mo'do.” ⁴⁰ Here mati vidi 'ba Samariye ayinni zi mo, zë alenzenni mo zi lima nni aba, ehe Yësu alima ani ko'do riyö aba.

⁴¹ Vidi kayo 'ba Samariya maakowe omanni ga kö'du 'ba kö'du kise. ⁴² Zë iyanni zi mbara ne henye, “Doma ku yaanya aba, anza dë ga kö'du mati iya, mora ga kö'du ze na bi de ze dowo mo ku, ehe da yölo henye, mo ra tinyö ëdi vo yömö 'ba damöku.”

Yësu akö'jo Wisi 'ba vo mi turu maako

⁴³ Tapëti ko'do riyo aba ani, Yësu ila bi nani ehe i'be zi Galilaya. ⁴⁴ Kö'du mo na bi de ni iya henye, nebi wo de mi dakaño 'bomo. ⁴⁵ Mati mo wo mi Galilaya, vidi karani irinni mo kalakyedre aba, ga kö'du ze i'benni mi karama 'ba laga 'ba koli mi Yerusalema ehe ongönni biya wa mati mo o'do.

⁴⁶ Mati Yësu a'ba zi Kana mi Galilaya, bi mati mo opi wini na a'ji. Vo mi turu maako edi ani wisi 'bomo na wo mi Kaparanamo. ⁴⁷ Mati mo owo henye, Yësu ayi ku ta Yudiya zi Galilaya mo i'be zi mo ako'jo ho mo zi ti'be Kaparanamo ehe zi wo'jo wisi 'benni, mati mo ku kara zi koli. ⁴⁸ Yësu iya zi mo henye, "Vidi maako temi ye oma de nje ezë onge kyinë 'ba kö'du korowe ehe rakage." ⁴⁹ Kora vo mi turu ne aya'ba do mo henye, "Yere, ayi gba kazi wisi ama koli."

⁵⁰ Yësu iya zi mo henye, "i'be wisi 'beyi akadidi."

Kora ne oma mi me'do 'ba Yësu, ehe i'be go. ⁵¹ Da geri 'bomo lijo vo litu 'bomowe andosi de nni mo aba kö'du kise aba zi mo. "Wisi 'beyi edi ku zi ti'be zi didi!"

⁵² Mo ako'jo he ze iya henye, "Kadra vala ra mati wisi 'benni ne na laka?" Ze aya'banni henye, "Edi ndi kadra kolö mataganya tapëti kadra kutë mati rakyitu ne ila mo."

⁵³ Here 'bu mo asösu edi mi kadra kolö nani mati Yësu ayada zi ni, "Wisi 'beyi akadidi." Here mo ehe biya vo dakota 'benni eti omani go. ⁵⁴ Nenye kyinë 'ba kö'du koro ma riyo mati Yësu o'do tapëti tayi 'bomo ta Yudiya zi Galilaya.

5

Wako'jo mi kara

¹ Tapëti ma nenye, Yësu i'be mi Yerusalema, kö'du karama yëni 'ba Yude. ² Kara Haresi kyedre 'ba timelë mi Yerusalema, kara maako edi ani sënje aba muyi, mi ha

'ba Hibiru ako'jo Betesata. ³⁻⁴ Vidi kayo 'ba rakɔɔ edinni ko'do ha kara ne, vo komoköndu, vo ka'bo, ehe vidi vo keje. ⁵ Dakapa kara ne kora maako edi na rakɔɔ, kɔɔ 'butewota domomodomowota aba. ⁶ Mati Yesu ongɔ kora ne ehe ayɔɔ henyé mo edi ku na keje kyere kadra konda aba, mo ako'jo hɔ mo henyé, “Omba zi yi kɔ'jo?”

⁷ Kora ne aya'ba dɔ mo iya henyé, “Kyedre, manza de vidi maako aba zi ki'di ma mi kara ne, ezé wini ne edi ré ni kɔhɔ riyé. Ma yonzɔ zi tödu mi mo, mora vidi maako kpa 'duwi atödu ani dagba.”

⁸ Yesu ayada zi mo henyé, “Ényi riyé, oba agburuku 'beyi ehe alasi!” ⁹ Kandi akɔ'jo kora ne gbɔ. Mo oba agburuku 'beni riyé ehe ayeto lasi toko. Ko'do mati kö'du ne o'dɔ ré ni mi mo ne kadra 'ba ko'do madomoriyö. ¹⁰ Mati vo dagbe 'ba Yude ongönni kora ne edi agburuku 'beni kinjé, zé iyanni zi mo henyé, “Nenye ko'do 'ba ralawo ra! Omba de zi vidi maako zi kinjé agburuku mi ko'do 'ba ralawo.”

¹¹ Mora mo aya'ba dɔ mo iya henyé, “Kora mati akɔ'jo ma ne ayada zi ma kinjé riyé agburuku 'bama ehe lasi.”

¹² Zé ako'jonní hɔ mo iyanni henyé, “Éyi ra kora nenye mati ayada zi yi, zi kinjé riyé agburuku 'beyi ehe lasi?”

¹³ Mora mo ayɔɔ de, ga kö'du Yesu i'bé weni 'de liwo ga kö'du vidi kayo.

¹⁴ Yaa Yesu i'ja kora ne mi yékélu ehe ayada zi mo, “Ongɔ te, yaanya aba ré yi edi ku na laka, mora o'dɔ kö'du kyényé dekpe mandere kö'du kyényé maako ndra ako'dɔ ré ni zi yi.”

¹⁵ Kora ne i'bé ayada zi vo dagbe 'ba Yude henyé, Yesu ra akɔ'jo ni. ¹⁶ Zé ayetonní kö'du kyényé maako ko'dɔ zi Yesu ga kö'du mo o'dɔ wa kaa ma here ne mi ko'do 'ba ralawo. ¹⁷ Mora Yesu iya henyé, “‘Bu ma ɔɔ de ta bi lɔɔ ko'dɔ, ehe nenye ra hala médi nduwé ko'dɔ.”

¹⁸ Yaanya aba vo dagbe 'ba Yude ombannī zi Yēsu kofo ga kō'du riyō. Ma dagba, mo owe kō'du kī'dī 'ba mī ko'do 'ba ralawo. Mora ma kyēnyē ndra, mo iya henye Wīrī 'Bu nī ra, mati o'dō nī kpiliri Wīrī aba.

Kalakonda 'ba Wisi

¹⁹ Yēsu ayada zi vīdīyē iya henye, “Ma yada tīnyō zi ye, Wisi o'dō wa maako dē na bi dē nī. Mo atō'bo nje ko'dō wa ma mo ongō 'Bu ēdī ko'dō ga kō'du mo o'dō kpa te wa ma mo ongō 'Bu o'dō. ²⁰ 'Bu o'wō Wisi ehe ayada zi mo biya wa ma mo o'dō. 'Bu akayada zi mo wa kyedre maako ndra ta da ma nenyē, ehe atēdīyē na rakaga. ²¹ Kaa 'Bu ĩnjē yōku ehe ĩ'dī dīdī, here Wisi ĩ'dī dīdī zi vīdī mati mo omba. ²² 'Bu o'dō vurē 'ba vīdī maako dē, mora mo o'dō Wisi 'bēnī ra na vo vurē 'ba vīdī ko'dō biya. ²³ 'Bu o'dō nenyē ga kō'du vīdī biya zi Wisi koro kpa kaa zē oronnī nī. Ēzē vīdī maako omba dē zi Wisi koro, nenyē kpa te kaa mo omba dē zi koro 'Bu mati utu mo.”

²⁴ “Ma yada tīnyō zi ye henye, vīdī ma owo kō'du kise 'bama ehe ēdī koma aba mī mo mati utu ma ēdī lawo dīdī ma ŋburu ŋburu aba, ehe o'dō vurē kyēnyē dē rō mo. Zē ĩ'bēnnī ku nzo tēmī koli zi dīdī. ²⁵ Ma yada tīnyō zi ye henye, kadra ne atayi ehe ēdī ku nzo kinye mati yōku biya akowo gu 'ba Wisi 'ba Wīrī, ehe zē mati owonnī hō mo, akalimannī. ²⁶ 'Bu ēdī kyigō aba zi dīdī kī'dī, ehe mo ĩ'dī kyigō kōlō nani zi Wisi. ²⁷ Ehe mo ĩ'dī zi Wisi 'bēnī dangōlō zi vurē 'ba vīdī ko'dō biya, ga kō'du mo Wisi 'ba Vīdī. ²⁸ Re maga dē! Kadra mo atōkō mati biya yōku akowo gu 'ba Wisi 'ba vīdī, ²⁹ ehe zē atayinnī yaga tēmī dawogo 'bēnnī. Vīdī biya ma o'dōnnī kō'du laka atēnyinnī na dīdī, mora vīdī biya ma o'dōnnī kō'du kyēnyē atēnyinnī na dīdī ehe ako'dō vurē kyēnyē 'bēzē.”

³⁰ “Mō'bo dē wa maako ko'dō na bi da ma. 'Bu ra utu ma, ehe mo ra ayada zi ma hala zi vurē ko'dō. Mo'dō vurē

'bama na laka, ga kö'du moro mo, ehe mo'do də wa mati momba zi ma ko'do.”

Vo kiya 'ba Yēsu

³¹ “Ēzē ma me'do ga kö'du ma, gērī maako anza də ani zi yada mēdī kö'du tīnyō ra yada. ³² Mora vīdī maako ēdī kpa ame'do kö'du ma, ehe ma yɔɔ wa mati mo iya ēdī tīnyō. ³³ Utuwē vo lītuwē zi Yowani, ehe mo ayada zi zē kö'du tīnyō. ³⁴ Ma lima də ra kö'du mati vīdī iyannī kö'du ma, mora ma yada wa nenyee zi ye here, zi ye yɔmɔ. ³⁵ Yowani, lamba mati ī'dī bikanyi kyɔ, ehe, e na rakyenyi zi lima mī bikanyi 'bɔmo ne tisiwa. ³⁶ Mora vīdī maako ndra ta da Yowani ame'do kö'du ma. Mo'do ne wa mati 'Bu ma ī'dī zi ma ko'do. Wa biya mati mo'do ayada henye 'Bu ra utu ma. ³⁷ 'Bu mati utu ma, ame'do kpa kö'du ma, mora owowe gu mo də mandere kongɔ mo da komo da komo. ³⁸ Ome kö'du kise ɔmo də, ga kö'du ombe də zi tēdī koma aba mī mati mo utu. ³⁹ Ome wayōruwē, ga kö'du asōsuwē henye, aki'je dīdī ŋburu ŋburu mī zē. Wayōruwē ayada kö'du ma, ⁴⁰ mora ombe də zi tayi zi ma kö'du dīdī ma ŋburu ŋburu.”

⁴¹ “Momba kö'du wayeto 'ba vīdī kōndu də, ⁴² mora ma yɔɔ e, vīdī ma kōlō tēmī yē, zi Wīrī tɔwɔ anza də kalakyedre aba. ⁴³ Mayi ku kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ehe īriyē ma də. Mora akīriyē vīdī ma ayinnī na bi də nnī. ⁴⁴ Hala akome? Ombe zi wayeto kīrī kazi oka ma kōlō maako, mora ayɔnze də zi tēdī wayeto aba kazi Wīrī mati ēdī kōlō ne, hala atɔ'be koma mī ma? ⁴⁵ Asōsuwē də henye, ma ra vīdī ma akasusu wē zi 'Bu. Ī'diyē kö'du sōsu 'be ra Mosa, le mo ra vīdī ma akasusu wē. ⁴⁶ Mosa ayōru wa kö'du ma, ehe ēzē ome mī Mosa, akome mī ma. ⁴⁷ Mora ēzē ome də mī wa mati Mosa ayōru, hala atɔ'be koma mī wa mati miya?”

6

*Yësu i'di wakonyo zi vidî kpulukumuyî
(Mt. 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ Tapëti ma nenyë Yësu umu kyëti Föfö 'ba Galilaya, mati ayɔɔɔ kpa na Föfö 'ba Tiberiyasi. ² Vidî kayo usunnî gɔ mo ga kö'du ongɔnnî mo ëdi kyinë 'ba kö'du korowe ko'dɔ zi kɔ'jɔ vo kɔe. ³⁻⁴ Kara zi kadra karama 'ba laga 'ba koli 'ba Yude, Yësu i'bë riyë da doku vo lö'bö 'bëniyë ëti ehe alima akaŋo. ⁵ Mati Yësu ongɔ vidî kayo tayinnî zi nî, mo ako'jo ha Pilipo iya henye, “Ta kila da ki'ja ze wakonyo kyɔ zi tɔ'bo vidî nenyee biya?” ⁶ Mo iya nenyë zi Pilipo yɔnzɔ. Mo ayɔɔɔ ku nzɔ a'di ra mo ëdi ti'bë zi ko'dɔ.

⁷ Pilipo aya'ba dɔ mo iya henye, “Ayɔɔɔ dë henye, akiri kara kɔhi 'ba yehe modɔmowota nje zi kogo mangɔɔ'bo tisi zi vidî ma kölö nenyee?”

⁸ Anderiya, öndu 'ba Simona Petero, kölö tēmî vo lö'böwë, mo ame'do riyë iya henye, ⁹ “Wisi maako ëdi kinye, mo ëdi mangɔɔ'bo sisi aba muyî ehe kyenze riyö. Mora a'di ra na laka ëdi zi vidî biya nenyee?”

¹⁰ Dakaŋo ayöfu loma aba, ehe Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë zi yada zi vidî biya lima akaŋo. Vidî kora ëdi kaa kpulukumuyî mî vidî kayo nenyee. ¹¹ Yësu oba mangɔɔ'bo ne mî kala nî i'di öwö'di zi Wiri. Here, mo idra mangɔɔ'bo ne zi vidiyë, mo o'dɔ kpa here kyenze ne aba, le vidî ëdinnî mo aba kyɔ zi konyo. ¹² Vidî onyonnî biya ma ombannî, ehe Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë zi tɔtɔ kɔsɔ mo ma ɔsɔ, here ma yaŋa dë. ¹³ Vo lö'böwë atɔtɔnnî dë zë bi kölö ehe oso koŋi 'butë dɔmoriyö wa mati ɔsɔ tēmî mangɔɔ'bo muyî ne.

¹⁴ Tapëti vidî ongɔnnî kyinë 'ba kö'du korowe ko'dɔ 'ba Yësu nenyë, ayeto kiyannî henye, “Nenyë atëdi tinyö Nëbi mati ëdi zi tayi kinye mî damöku ne.” ¹⁵ Yësu ayɔɔɔ henye

zë ombannî yɔnzɔ zi mo ko'dɔ na wehe zi tëdî na yere 'bëzë. Here mo i'bě riyë da dökü, ani zi mo tëdî kutu nî aba.

Yësu alasi ta da wini
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Hutaga nani aba vo lö'bö 'ba Yësu i'běnnî akaŋo zi föfö. ¹⁷ Zë ëkyinnî mî tönbö, ayetonnî kumu kyëti zi Kaparanamo. Mati bi öndu Yësu gba ayi dë zi zë, ¹⁸ buluku kyigɔ ëdî ku kɔhɔ wini na kyënyë. ¹⁹ Mati vo lö'böwë opinnî ku kaa wiŋi wota mandere sowɔ, zë ongɔnnî Yësu lasi ta da wini. Mo asesi nduwë tayi kara ra tönbö, zë gbɔ na tere. ²⁰ Mora mo iya henye, “Ma Yësu ra! Ere dë!” ²¹ Vo lö'böwë ombannî zi mo koba mî tönbö, kandi ɔko gbɔ da götî bi mati ëdinnî ati'bě zi mo.

Mangɔlɔ'bo ma i'di didi

²² Ko'do vere aba vidî mati ëdinnî gba ani humirë kapa 'ba föfö, ayɔlɔnnî tönbö ëdî nje kölö ani. Zë ayɔlɔnnî kpa henye, Yësu i'bě dë mî mo vo lö'bö 'bëniyë ëti. Zë i'běnnî kutu nni aba. ²³ Tönbö maakowe ta Tiberiyasi i'běnnî kara ta bi mati vidî kayo onyonnî mangɔlɔ'bo mati Yere i'di öwö'di. ²⁴ Zë ongɔnnî henye Yësu ehe vo lö'bö 'bëni ëti i'běnnî ku. Here zë ëkyinnî mî tönböwë ehe i'běnnî gbɔ Kaparanamo Yësu koma. ²⁵ Zë i'jannî mo kapa damirë 'ba föfö ehe ako'jonnî hɔ mo iyannî henye, “Raboni, ɔko ndala aba kinye?” ²⁶ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma yada tinyö zi ye, anze dë ma koma ga kö'du onge kyinë 'ba kö'du korowe, mora ga kö'du onyowe biya wakonyo ma ombe. ²⁷ O'de lɔɔ dë kö'du wakonyo mati ëdî rë nî yaŋa ne. O'de lɔɔ kö'du wakonyo mati i'di didi ma ŋburu ŋburu ne. Wisi 'ba Vidî aki'di wakonyo nenyë zi ye, ga kö'du Wirî 'Bu i'di kalakonda zi mo ko'dɔ here.”

²⁸ Vidi ako'jonnii ho mo iyannii henye, "A'di ra tinyo Wirii omba ze zi ko'do?" ²⁹ Yesu aya'ba do mo iya henye, "Wirii omba zi ye tedi koma aba mi vidi mati mo utu." ³⁰ Ze aya'bannii do mo iyannii henye, "Kyine 'ba ko'du koro a'diye ra ako'do, here zi ze to'bo koma mi yi? A'di ra ako'do?" ³¹ Go mo yada aba, mati zutu 'bezee edinni mi da lipi, Wirii i'di mana zi ze konyo. O'do re ni kaa mati wayoruwe iyannii henye, 'Wirii i'di mangolo'bo zi ze ta komoriye zi konyo.' "

³² Yesu ayada zi ze henye, "Ma yada tinyo zi ye henye, Mosa ra de vidi mati i'di mangolo'bo zi ye ta komoriye. 'Bu ma ra i'di mangolo'bo tinyo ne zi ye ta komoriye. ³³ Ehe mangolo'bo mati Wirii i'di ne edi vidi mati ayi akaño ta komoriye zi didi ki'di zi damoku."

³⁴ Vidi iyannii henye, "Kyedre, i'di zi ze mangolo'bo mati do de henye." ³⁵ Yesu aya'ba do mo zi ze iya henye, "Ma ra mangolo'bo ma i'di didi. Vidi ma ayi zi ma, atanza de na o'bo. Vidi ma edi koma aba mi ma atanza de na kodro. ³⁶ Ma yada ku nzo zi ye henye, onge ma mora gba anze de koma aba mi ma. ³⁷ Vidi biya mati 'Bu i'di zi ma atayi zi ma. More ma kole maako temi ze de. ³⁸ Mayi de ta komoriye zi ko'do wa mati momba. Mayi zi ko'do wa mati 'Bu omba ma zi ko'do. Mo utu ma, ³⁹ ehe mo omba zi ko'do tinyo ma kole temi ze mati mo i'di zi ma ne ölu de. Mo omba ma zi kinje ze zi didi mi ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁰ 'Bu ma omba vidi biya mati ongönni Wisi, zi tedi koma aba mi mo, ehe zi tedi didi ma nburu aba. Here ma kinje ze zi didi mi ndundu ko'do aba."

⁴¹ Vidi ayetonnii he nni wasa ga ko'du Yesu iya henye, ni ra mangolo'bo mati ayi akaño ta komoriye. ⁴² Ze ako'jonnii ha oka ma kole maako iyannii henye, "Mo anza Yesu ra de, wisi 'ba Yosepa? Da yolo ze 'bu mo de

ma mo aba? Hala mo atɔ'bo kiya henye, nayi akaŋo ta komoriyɛ?”

⁴³ Yɛsu ayada zi zɛ iya henye, “Ɔre ta bi me'do 'be ne!
⁴⁴ Vidi maako ɔ'bo dɛ tayi zi ma, nje 'Bu mati utu ma ne o'do zɛ komba zi tayi. Mora ɛzɛ zɛ ayinni, ma kinjɛ zɛ na didi mi ndundu 'ba ko'do aba. ⁴⁵ Kɔlɔ tɛmi Nɛbiyɛ ayɔru henye, ‘Wiri akayandi zɛ biya.’ Here vidi biya ma owonni da 'Bu ehe ayandi kazi mo atayi zi ma. ⁴⁶ Nje vidi kɔlɔ mati ongɔ 'Bu ne mo ra ayi kazi Wiri. Vidi maako gba ongɔ 'Bu dɛ. ⁴⁷ Ma yada zi ye tinyo vidi biya mati ɛdinni koma aba mi mo, ɛdinni didi ŋburu aba. ⁴⁸ Ma mangɔɔ'bo ma i'di didi! ⁴⁹ Zutu 'be onyonni mana mi da lipi ehe yaa, zɛ olinni. ⁵⁰ Mora kinye mangɔɔ'bo 'ba komoriyɛ ne ayi ku akaŋo, here vidi mati mo onyo ku oli dɛ. ⁵¹ Ma ra mangɔɔ'bo didi mati ayi akaŋo ta komoriyɛ. Ɛzɛ vidi mati onyo mangɔɔ'bo nenyɛ, mo akalima ŋburu. Mangɔɔ'bo mati ma ki'di zi mo ida ra ma ra, mɛdi ki'di zi vidi 'ba damoku nenyɛ zi tɛdinni na didi.”

⁵² Zɛ ayetonni hɛ nni wasa oka ma kɔlɔ maako aba, ehe ako'jonni kɔ'du iyanni henye, “Hala mo atɔ'bo ki'di ida rɛ ni zi ze konyo?”

⁵³ Yɛsu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada zi ye tinyo, alime dɛ, nje ɛzɛ onyowe ida ehe uwɛɛ yama 'ba Wisi 'ba Vidi. ⁵⁴ Mora ɛzɛ onyowe ida ma ehe uwɛɛ yama ma, atɛdiyɛ didi ma ŋburu aba, ehe ma kinjɛɛ na didi mi ndundu 'ba ko'do aba. ⁵⁵ Ida ma wakonyo ma tinyo ra, ehe yama ma wakuwɛ ma tinyo ra. ⁵⁶ Ɛzɛ onyowe ida ma ehe uwɛɛ yama ma, e kɔlɔ ma aba ehe ma kɔlɔ ɛti. ⁵⁷ Kaa 'Bu widi ra utu ma, ehe mɛdi didi aba ga kɔ'du 'bɔmo, vidi biya mati onyonni ida ma akalimanni ga kɔ'du 'bama. ⁵⁸ Mangɔɔ'bo mati ayi akaŋo ta komoriyɛ anza dɛ kaa wa mati zutu 'be onyonni. Zɛ olinni, mora vidi mati onyo mangɔɔ'bo nenyɛ akalima ŋburu.”

⁵⁹ Yësu ëdi kö'du yëti mi bi 'ba mötu mi Kaparanamo mati mo iya kö'du nenye.

Me'do 'ba didi nburu

⁶⁰ Vo lö'bö kayo 'ba Yësu owonni mo ehe iyanni henye, “Kö'du yandi nenye ëdi ndra na kyigɔ zi vidi maako yɔɔ. Eyɪ ra atɔ'bo yɔɔ mo?”

⁶¹ Yësu ayɔɔ henye, vo lö'bö 'bëniyë ëdinni ame'do na wayawaya. Here mo ako'jo iya henye, “Nenye o'de na riti? ⁶² A'di ra ëzë onge Wisi 'ba Vidi ëdi ti'bë riyë komoriyë bi mati mo ayi ta 'dɔmo? ⁶³ Lawo mo ra i'di didi. Kyigɔ 'ba vidi kɔndu o'dɔ waako dë. Me'do mati ma me'do zi ye ne, ëdi tɛmi Lawo 'ba Wirɪ ma i'di didi. ⁶⁴ Mora kya e maakowe ombanni dë zi tɛdi koma aba mi ma.” Yësu iya nenye, ga kö'du tɛmi biyeto aba mo ayɔɔ eyɪ ra atɛdi koma aba mi ni. Mo ayɔɔ kpa eyɪ ra akasusu ni. ⁶⁵ Yësu iya henye, “Kö'du nenye ra ma yada zi ye ɔ'be dë tayi zi ma, nje ëzë 'Bu ra o'de komba zi tayi.”

⁶⁶ Ga kö'du wa mati Yësu iya, vo lö'bö kayo 'bɔmowe opi gë nni zi mo ehe ɔɔnni ta bi lö'bö ga ndi mo. ⁶⁷ Yësu ako'jo ha vo lö'bö 'bëni 'butë dɔmoriyö, “E kpa ombe zi kila ma?”

⁶⁸ Simona Petero aya'ba dɔ mo iya henye, “Yere, vidi maako anza dë ani zi ze tɔ'bo ti'bë zi mo. Me'do 'bëyi i'di didi nburu. ⁶⁹ Yaanya aba dɛdi koma aba mi yi, ehe da yɔɔ ku yi ra Wisi Kɔlɔ nɔbala 'ba Wirɪ.”

⁷⁰ Yësu ayada zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Ma jeli ye 'butë dɔmoriyö, mora ma kɔlɔ tɛmi yë dakyikyɪ.” ⁷¹ Yësu ëdi me'do kö'du 'ba Yudasi wisi 'ba Simona Sikereto. Mo yaa akasusu Yësu mo le kɔlɔ tɛmi vo lö'bö 'butë dɔmoriyö.

¹ Tapëti ma nenye, Yësu ënyi ti'be lasi aba mi Galilaya, mo omba dë ti'be mi Yudiya, ga kö'du Yude ani ombanni zi kofo mo. ² Ku kara zi kadra 'ba karama 'ba mbörögö, ³ ehe önduwë 'ba Yësu iyanni zi mo henye, “Kö'du a'di i'be dë zi Yudiya? Here vo lö'bö 'bëyiyë atɔ'bɔnni kongɔ wa mati ëdi ako'dɔ. ⁴ Vidi maako o'dɔ waako dë na liwo, ëzë zë ombanni zi maakowe zi yɔɔ kö'du zë. Here i'di damöku ma yɔɔ wa ma ëdi ako'dɔ.” ⁵ Gbi le önduwë 'ba Yësu gba ayinni dë na vo lö'bö 'bomo.

⁶ Yësu aya'ba iya henye, “Kadra 'bama gba ayi dë, mora kadra 'be ëdi 'duwi kinye. ⁷ Vidi 'ba damöku nenyë ɔ'bɔnni dë e kiyi. Zë iyinni ma, ga kö'du ma yada nduwë zi zë henye, zë o'dɔnni kö'du kyënyë. ⁸ I'beë dagba mi karama. Kadra 'bama gba ɔko dë, ehe mi'be dë.” ⁹ Yësu iya nenyë ehe alima zɔ mi Galilaya.

Yësu mi karama 'ba mbörögö

¹⁰ Tapëti öndu 'ba Yësu i'bënni ku mi karama, mo i'be liwo kazi yada zi vidi maako. ¹¹ Mi kadra 'ba karama aba, vo dagbe 'ba Yude omani Yësu ehe ako'jonnii kö'du henye, “Mo ëdi kila?”

¹² Vidi kayo alëpinni mi ha wasa kö'du mo. Maakowe iyanni henye, “Yësu kora laka ra,” agamowe iyanni henye, “Mo ëdi ndɔndɔ kiga zi vidi biya.” ¹³ Mora vidiyë na tere kazi vo dagba 'bëzë, ehe vidi maako ame'do dë ta da komo vidi kayo kö'du mo.

¹⁴ Mati karama ku kutë zi rë ni kinde, Yësu i'be mi yëkëlu ayeto wayandi. ¹⁵ Vo dagbe na rakaga ehe iyanni henye, “Hala kora nenyë ayɔɔ kö'du takanyi here? Ayandi mo kpa dë.”

¹⁶ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Manza dë yandi wa mati ma sösu kö'du mo. Wa mati mëdi ayandi ayi kazi vidi ma utu ma. ¹⁷ Èzë tinyö ombe zi koro Wiri, akayɔle

wa mati ma yandi ayi kazi Wirī mandere kazi ma. ¹⁸ Èzè momba zi kika wakoro zi ma, ma kame'do kö'du ma. Mora momba zi koro vidi ma utu ma. Nenyè ra ma yada kö'du tinyö anza dè ndɔndɔ. ¹⁹ Mosa ra dè i'di kö'du ki'di zi ye? Vidi maako tēmī yè oro dè. Here kö'du a'di ombe zi ma kofo?”

²⁰ Vidi kayo aya'bannī dɔ mo iyannī henye, “Yi vo dakyiki! A'di ra o'dɔ yi zi kö'du sösü henye, vidi maako omba zi kofo yi?”

²¹ Yèsu aya'ba dɔ mo iya henye, “Mo'dɔ kö'du koro kölö ehe o'de na rakaga. ²² Mosa i'di kö'du zi ye zi gisi kora 'be ḡbete. Mora tinyö anza Mosa ra dè i'di kö'du ki'di nenyè zi ye. Zutu 'be ra. Mī ko'do 'ba ralawo aba aḡbetee gisi kora 'be ²³ zi kö'du ki'di 'ba Mosa koro. Èzè wisi maako atɔ'bo ḡbete mī ko'do 'ba ralawo, kö'du a'di ra e na kamo ma aba ga kö'du vidi maako ko'dɔ na laka mī ko'do 'ba ralawo? ²⁴ O'de vurè dè dakyinè 'ba ra laya aba. O'de wa mati tinyö ra aba.”

Mo Korisitɔ ra?

²⁵ Kya vidi maakowe ta Yerusalema èdi kiyannī henye, “Anza dè kora nenyè ra zè ombannī zi kofo? ²⁶ Here mo èdi gba zɔ kinye, me'do zi vidi biya kowonnī. Ehe vidi maako awasa hē nnī dè mo aba. Here ne kö'du sösü 'be aba vo dagbe ayɔlɔnnī ku tinyö mo ra Korisitɔ? ²⁷ Mora nani akatɔ'bo tēdi hala? Vidi maako ayɔlɔ dè bi mati Korisitɔ ne atayi ta 'dɔmo, mora da yɔlɔ ze bi mati kora nenyè ayi ta 'dɔmo.”

²⁸ Mati Yèsu èdi kö'du yandi mī yèkèlu, mo agbögbö hē nī iya henye, “Tinyö asösuwè ayɔle ma ku, ehe ta kila mayi ta 'dɔmo? Mayi dè na bi da ma! Vidi mati utu ma èdi tinyö, ehe ayɔle mo dè. ²⁹ Mora ma yɔlɔ vidi mati utu ma, ga kö'du mayi kazi mo.”

³⁰ Kya vidi maakowe ombanni zi Yesu kiri, mora du vidi maako i'di kala ni de do mo, ga ko'du kadra 'bomo gba oko de. ³¹ Mora vidi kayo mi kutē vidi nee i'dinni koma 'benni mi mo ehe iyanni henye, “Ezē Korisitō ne ayi, mo ako'do kyinē 'ba ko'du korowe ndra ta da kora nenye?”

Utu vo kanye 'ba yekelu zi Yesu kiri

³² Mati Farasiye owonni vidi kayo edinni he nni wasa ga ko'du 'ba Yesu, ze ehe kyedree 'ba vo karase utunni vo kanye 'ba yekelu zi mo kiri. ³³ Mora Yesu ayada zi ze iya henye, “Ma tedi eti tisi na konda, ehe ma ta'ba zi vidi mati utu ma ne. ³⁴ Akome ma, mora du aki'je ma de. O'be de ti'be bi mati medi ti'be 'domo.” ³⁵ Vidi ako'jonnī ha oka ma kolō maako henye, “Kila mo ato'bo ti'be zi sesi ze ta bi ni ki'ja? Mo edi ti'be mi dakaṅo menze maakowe mati vidi 'beze edinni alima? Mo edi ti'be ani zi vidiyē 'ba Girigi yandi? ³⁶ A'di ra mi me'do 'bomo mati mo iya henye, da koma ze ni mora di'ja ni de? Ko'du a'di da to'bo de ti'be bi mati mo edi ti'be?”

Lili 'ba wini ma i'di didi

³⁷ Mi ndundu mo ehe mi ko'do kyedre 'ba karama, Yesu oṛo riyē ehe agbōgbō he ni iya henye, “Ezē ediyē kodro aba, ayiye zi ma ehe uwēē! ³⁸ Ediyē koma aba mi ma, atēdiyē wini ma i'di didi, taho temi yōndu 'ba mi yē, kaa wayōruwē iyanni henye.” ³⁹ Yesu edi ame'do ko'du 'ba Lawo Laka, mati aki'di zi vidi biya mati edinni koma aba mi mo. Lawo ne gba i'di de zi vidi kolō maako, kyere Yesu gba i'di bikanyi kyedre 'beni de ndo.

Rakinye mi kutē vidi

⁴⁰ Mati vidi kayo owonni Yesu iyanni nenye, kya maakowe iyanni henye, “Mo atēdi Nēbi ra.” ⁴¹ Agamowe iyanni henye, “Mo Korisitō ra.” Agamowe iyanni kpa henye, “Korisitō ne ato'bo tayi ta Galilaya? ⁴² Wayōruwē

iyannì henye, Korisitɔ atayi tëmì dakota 'ba Yere Dawidi. Here kö'du nenyè gɔ mo ya'ba aba, ako'jo mo mi Beteleme, mi gawo mati Dawidi alima 'dɔmo?" ⁴³ Vidi ayetonnì me'do ra oka ma kölö maako ga kö'du 'ba Yësu. ⁴⁴ Kya zë maakowe ombannì zi mo kirì, mora du vidi maako i'di kala ni dë dɔ mo.

Vo dagbe ombannì dë zi tëdì koma aba mi Yësu

⁴⁵ Mati vo kanye 'ba yëkëlu a'bannì zi kyedree 'ba vo karase ehe Farasiye, ako'jo hë zë henye, "Kö'du a'di ike Yësu dë kinye?" ⁴⁶ Zë aya'bannì henye, "Vidi maako gba ame'do dë kaa kora nenyè." ⁴⁷ Farasiye iyannì zi zë henye, "Mo o'dɔ lumë kpa ku re? ⁴⁸ Ma kölö tëmì kyedree 'ba vo karase mandere Farasiye ëdì koma aba mi mo? ⁴⁹ Ehe vidi nenyee mati ayɔlɔnnì kö'du ki'di dë, zë hu wasënë 'ba Wirì." ⁵⁰ Nikodimö mati i'bë zi Yësu dagba, ehe mo kölö tëmì vo dagbe 'ba Yude, iya henye, ehe mo ra kpa kyere ayi zi Yësu kongɔ. Mo iya henye, ⁵¹ "Kö'du ki'di 'beze ila ze dë zi riti ki'di zi vidi gba kazi ze kowo wa ma zë ombannì kiya. Dɔ'bo dë vurë 'bëzë ko'dɔ gba kazi ze yɔlɔ a'di ra zë o'dɔnnì."

⁵² Zë iyannì henye, "Nikodimö, yi tëmì Galilaya? Ako'jo wayöru nee, ehe aki'ja henye, nèbì ako anza dë zi tayi ta Galilaya." ⁵³ Vidi biya i'bënnì gbɔ liɔ 'bënnì na kutu kutu.

8

Mbara iri ta bi ndoro ko'dɔ*

¹ Mora Yësu i'bë yaga zi Döku 'ba Olivo. ² Damindö vere aba ɲbɔ mo i'bë zi yëkëlu. Vidi ayinnì zi mo, mo alima akaɲo ehe ayeto zë yandi. ³ Vo komoyandiye 'ba kö'du ki'di ehe Farasiye ikannì loko mbara maako iri ta bi ndoro

* 8: Komo nenyè anza dë mi dagba wayöru 'ba Bayibolo.

ko'do, ehe zë o'donni mo atoro komo nni biya. ⁴ Here zë iyanni henye, “Raboni, mbara nenye iri edi ko'do kora maako aba anza o'di 'bomo ra de. ⁵ Kö'du ki'di 'ba Mosa ayandi henye, mbara kaa ma nenye zi ku'du brua yito aba. A'di ra iya?” ⁶ Zë ako'jonnii ha Yësu, kö'du ko'jo nenye aba, ga kö'du zë ombanni mo susu ehe zi kö'du kyënyë maako kika ro mo. Mora Yësu idë rë ni ayeto wayöru dakanjo dawisi kala ni aba.

⁷ Zë asesinni zo nduwë ho mo ko'jo kö'du 'ba mbara ne. Ndundu mo aba mo oro riyë iya henye, “Ëzë vidi maako temi yë o'do kö'du kyënyë de mu'du dagba yito do mo.” ⁸ Mo idë rë ni kpa löhu ayeto wayöru dakanjo. ⁹ Vidi nee i'benni biya na kölo kölo, ayeto ma tendro mo aba. Ndundu mo aba Yësu mbara ne aba osonni kutu nni aba. ¹⁰ Yësu oro riyë ako'jo ho mo iya henye, “Vidi nee biya kila? Vidi maako anza kpe zi yi susu?”

¹¹ Mbara ne aya'ba do mo iya henye, “Ee Kyedre, vidi maako anza de.” Yësu ayada zi mo iya henye, “Manza de kpa ti'bë zi yi susu. i'bë yaanya aba, o'do kö'du kyënyë dekpe.”

Yësu bikanyi kö'du damöku

¹² Kpa löhu Yësu ame'do zi vidiyë. Kadra nenye aba mo iya henye, “Ma ra bikanyi kö'du damöku. Usu ga ma, ehe alasi de mi biköndu. Akatëdi bikanyi ma aki'di didi aba.”

¹³ Farasiye iyanni zi mo henye, “Yi ra nje vidi ma edi ame'do kö'du yi, ehe anza de tinyö na laka zi yi ra tedi akpa na vo kiya 'beyi.”

¹⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Here ezë ma me'do le kö'du ma, wa ma miya edi tinyö. Ma yolo ku mayi ta kila ehe medi ti'bë kila. Mora ayole de ma ta kila mandere medi ti'bë kila. ¹⁵ O'de vure temi geri kölo mati vidi biya o'donni, mora mo'do vure 'ba vidi maako de. ¹⁶ Ezë mo'do vure, ma ko'do na laka, ga kö'du ma ko'do de kutu ma

aba. 'Bu mati utu ma ne ëdi kinye ma aba. ¹⁷ Kö'du ki'di 'be omba vo kiya riyö zi yada kö'du ne ëdi tinyö. ¹⁸ Ma kölö tēmī vo kiya 'bame, ehe 'Bu mati utu ma ëdi agamo maako.”

¹⁹ Zë ako'jonnī hɔ mo iyannī henye, “Bu yī ëdi kila?” Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ayɔle ma dë mandere 'Bu ma. Èzë ayɔle ma, akayɔle 'Bu ma.”

²⁰ Yësu iya nenyē mati mo ëdi gba kö'du yandi mī bi ma söndu 'ba waki'di 'ba yëkelu asesi 'dɔmo. Mora vidi maako iri mo dë ga kö'du kadra 'bomo gba ayi dë.

ɔ'be dë ti'bë bi mati mëdi ti'bë

²¹ Yësu ayada kpa zi vo dagbe 'ba yëni henye, “Mëdi ti'bë 'de akome ma, mora ɔ'be dë ti'bë bi mati mëdi ati'bë, akoliye kö'du kyënyë 'be kazi wakila.”

²² Vidi ako'jonnī kö'du iyannī henye, “Mo omba zi rë nī kofo? Èdi nani wa ma mo iya henye, dɔ'bo dë ti'bë bi mati mo ëdi ti'bë?”

²³ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Èdiyë ta lebi, mora ma ta riyë. E 'ba damöku nenyē, mora manza dë 'ba damöku nenyē. ²⁴ Kö'du nenyē ra miya akoliye kö'du kyënyë 'be aba. Èzë anze dë koma aba mī ma, kö'du ëyi mëdi, akoliye mī kö'du kyënyë 'be ila dë.”

²⁵ Zë ako'jonnī ha Yësu iyannī henye, “Yi 'bëyi ëyi?” Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma ra te mati ma yada zi ye biyeto aba. ²⁶ Ani kö'du ëdi kyɔ ma tɔ'bo kiya zi yada henye o'de kö'du kyënyë, mora vidi mati utu ma ëdi tinyö, ehe ma yada zi vidi 'ba damöku nenyē nje wa mati mowo kazi mo.”

²⁷ Vidi maako ayɔlɔ dë Yësu ëdi ame'do zi zë kö'du 'Bu nī. ²⁸ Yësu i'bë nduwë kiya mo aba henye, “Èzë umbëë Wisi 'ba Vidi ku riyë, akayɔle ëyi ra ma. Akayɔle kpa henye manza dë wa maako ko'dɔ na bi da ma. Miya nje wa mati

'Bu ma ayandi zi ma. ²⁹ Mo mati utu ma ëdi ma aba. 'Duwi mo'do wa mati o'do mo na rakyenyi ehe mo ila ma dë.”

³⁰ Tapëti Yësu iya nenyë, vidi kayo omanni mi mo.

Kö'du tinyö akinga yi na dangölo

³¹ Yësu ayada zi vidi mati ëdinni koma aba mi ni henye, “Ëzë asesiye nduwë koro wa mati miya, e tinyö vo lö'bö 'bama ra. ³² Akayole kö'du tinyö, ehe kö'du tinyö akinge na dangölo.”

³³ Zë aya'banni do mo iyanni henye, “Ze gisi 'ba Abarayama! Danza dë gba na vo kalima 'ba vidi maako. Hala ato'bo kiya akinga ze na dangölo?”

³⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada tinyö zi ye, vidi ma o'do kö'du kyënyë ëdi vo kalima 'ba kö'du kyënyë. ³⁵ Vo kalime, alimanni dë nburu mi dakota, ëzë wisi alese le 'duwi mi dakota. ³⁶ Ëzë Wisi i'di zi ye dangölo, tinyö aba e na dangölo. ³⁷ Ma yole ku, e temi dakota 'ba Abarayama, mora ombe zi ma kofo, ga kö'du, kö'du kise 'bama anza dë tinyö mi di'di ye. ³⁸ Mëdi ame'do kö'du wa mati 'Bu ma ayada zi ma, te kaa mati ëdiyë ako'do wa mati 'bu wë ayandi zi ye.”

³⁹ Vidi iyanni zi Yësu henye, “Abarayama ra 'bu ze!” Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ëzë e gisi 'ba Abarayama, o'de wa mati Abarayama o'do. ⁴⁰ Tapëti mo ombe zi ma kofo ta bi kö'du tinyö yada zi ye mati Wiri i'di zi ma. Abarayama o'do waako dë kaa ma nani. ⁴¹ Mora ëdi ko'de te wa mati 'bu wë o'do.” Zë iyanni henye, “Asusu ze dë zi kiya dëdi kpa 'bu maako aba. Dëdi nje 'bu aba kölo, mo ra Wiri.”

⁴² Yësu iya zi zë henye, “Ëzë Wiri ra 'Bu wë, owe ma, ga kö'du mayi kazi Wiri yaanya aba mëdi kinye. Mo ra utu ma. Mayi dë na bi da ma. ⁴³ Kö'du a'di ra ayole kö'du mati mëdi ame'do kö'du mo dë? O'be dë toro zi kowo kö'du mati mëdi akiya? ⁴⁴ 'Bu wë ra Satani, ehe o'de te

wa mati mo omba. Mo 'duwi vo wakofo ehe vo ndɔndɔ. Kö'du tinyö ako anza dë kö'du mo. Mo ame'do kö'du ni, ehe kö'du biya mati mo iya ndɔndɔ ra. Anza dë nje mo ra na vo ndɔndɔ, mora mo kpa 'bu 'ba vo ndɔnde biya. ⁴⁵ Ga kö'du ma yada zi ye kö'du tinyö, e ombe dë zi tēdi koma aba mi ma. ⁴⁶ Vidi maako temi ye atɔ'bo ma susu ga kö'du kyenyë ko'do? Èzë ma yada kö'du tinyö, kö'du a'di ra ome dë mi ma? ⁴⁷ Vidi mati 'ba Wiri akoze mbili ni da kö'du kise 'bomo, mora ombe dë zi kowo, ga kö'du anze dë 'ba Wiri.”

Yësu ehe Abarayama

⁴⁸ Yude aya'banni zi Yësu henye, “Dëdi ze tinyö aba zi kiya henye, yi vidi 'ba Samariya ra, ehe ëdi dakyiki aba mi yi?”

⁴⁹ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Manza dë dakyiki aba mi ma. Moro 'Bu ma, ehe ombe dë zi koro ma. ⁵⁰ Momba wakoro dë ga kö'du ma, mora vidi maako ëdi ani omba zi ma tēdi na wakoro, ehe mo ra kpa 'ba vurë ko'do. ⁵¹ Ma yada tinyö zi ye henye, èzë orowe me'do 'bama du akoliye dë.”

⁵² Vidi iyanni henye, “Yaanya aba tinyö da yolo ku ëdi dakyiki aba. Abarayama oli ehe nëbiyë kpa. Hala ɔ'bo kiya henye, vidi mati oro me'do 'bëyi oli dë? ⁵³ Yi kyedre ta da 'bu ze Abarayama? Mo oli ehe nëbiyë kpa. Èyi ra asösu 'bëyi yi?”

⁵⁴ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Èzë moro ra ma, o'do waako dë. 'Bu ma ra vidi ma oro ma. Iye henye mo Wiri 'be ra. ⁵⁵ Gbi le tinyö ayole mo dë, mora ma yolo mo. Èzë miya ma yolo mo dë, ma tēdi na vo ndɔndɔ kpa kaa e biya. Mora ma yolo mo, ehe mo'do wa mati mo iya. ⁵⁶ 'Bu wë Abarayama ëdi rakyenyi aba zi kongɔ kadra tayi 'bama, mo ongɔ ma ehe ëdi na rakyenyi.”

⁵⁷ Zē iyannī henye, “Anza kpa dē kɔɔ 'butēmuyi aba. Hala ɔ'bo kongɔ Abarayama?”

⁵⁸ Yēsu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma yada tīnyō zi ye, gba Abarayama anza dē, mēdi.” ⁵⁹ Vīdī obannī yītō rīyē zi Yēsu kofo, mora mo oho rē nī ehe ila yēkēlu.

9

Yēsu ako'jo kora maako o'jo na komoköndu

¹ Mati Yēsu alasi na konda, mo ongɔ kora maako na komoköndu kyere mati o'jo. ² Vo ló'böwē 'ba Yēsu ako'jonnī henye, “Raboni, kö'du a'di ra kora nenye o'jo na komoköndu? Ēdī ga kö'du mo, mandere vo ko'jo mowe o'dönnī kö'du kyēnyē?”

³ Yēsu aya'ba dɔ mo iya henye, “E e, anza here dē. Mora ga kö'du komoköndu 'bɔmo, akonge Wīrī ako'dɔ kö'du koro zi mo. ⁴ Ēzē ēdī kadra, do'de wa mati vīdī ma utu ma omba ma zi ko'dɔ. Ēzē yɔndɔ ɔkɔ ku, vīdī maako ɔ'bo dē zi lɔɔ ko'dɔ. ⁵ Mati mēdi mī damöku, ma bikanyi ra zi damöku.”

⁶ Tapētī Yēsu iya nenye, mo o'bi oro dakaŋo. Mo o'dɔ kɔɔ ehe ora komo kora ne. ⁷ Here mo iya henye, “İ'bē akaka kɔɔ ne mī Kara Siliyɔma.” Kora ne İ'bē ehe akaka mī Siliyɔma. Kö'du ya'ba aba, “Vīdī ma utu, akutu.” Mati mo akaka kɔɔ ne ku yaga mo ɔ'bo bi kongɔ.

⁸ Vo haliŋɔ oka 'bɔmowe, ehe vīdī mati ongönnī mo ta bi lenze kyere ne, ako'jonnī kö'du henye, “Nenye anza dē kora mati ēdī alima akaŋo ehe 'duwī alenze?”

⁹ Kya zē maakowe iyannī henye, mo ra gbī te kora vo lenze ne, agamowe iyannī henye, mo andele nje kaa mo. Mora mo ayada zi zē, “Ma kora nani ra.” ¹⁰ Zē ako'jonnī hɔ mo henye, “Hala ɔ'bo bi kongɔ?” ¹¹ Mo aya'ba dɔ mo iya henye, “Vīdī maako ru mo Yēsu o'dɔ kɔɔ ehe ora komo ma. Mo ayada zi ma tī'bē kaka mī Kara Siliyɔma. Mati

mo'do, mo'bo bi kongɔ.” ¹² Zë ako'jonnî kö'du henye, “Mo ëdi kila yaanya aba?” Mo aya'ba do mo iya henye, “Ma yolo dë.”

Farasiye ayonzonnî zi ki'ja a'di ra o'do rë nî

¹³⁻¹⁴ Ko'do mati Yësu o'do kɔɔ ne ehe akɔ'jo kora ne, mi ko'do 'ba ralawo. Here vidi obanni kora ne zi Farasiye.

¹⁵ Zë ako'jonnî ho mo hala mo o'bo zi bi kongɔ, ehe mo aya'ba henye, “Yësu o'do kɔɔ ehe ora komo ma. Tapëti ma kaka, mo'bo bi kongɔ.”

¹⁶ Kya 'ba Farasi maakowe iyanni henye, “Kora nenyë Yësu ayi dë kazi Wirî. Èzë mo o'do here, mo o'bo dë kowe kö'du ki'di 'ba ko'do madomoriyö.” Agamowe ako'jonnî henye, “Hala vidi 'ba kö'du kyënyë ato'bo ko'do kyinë 'ba kö'du korowe?” Here Farasiye o'bɔnnî dë kö'du kida tēmi kutë nnî, ¹⁷ zë ako'jonnî ha kora ne iyanni henye, “A'di ra iya, kö'du vidi mati akɔ'jo komo yi ne?” Kora ne ayada zi zë iya henye, “Mo nēbi ra.”

¹⁸ Mora vo dagbe 'ba Farasiye omani dë henye, kyere kora ne ëdi na vo komoköndu. Zë utunnî litu zi vo ko'jo mowe, ¹⁹ ehe ako'jonnî hë zë henye, “Nenyë wisi mati iye henye, o'jo na komoköndu? Hala mo o'bo bi kongɔ yaanya aba?”

²⁰ Vo ko'jo 'ba kora ne aya'banni do mo henye, “Da yolo ku tinyö mo wisi 'beze ra, ehe da yolo ku o'jo mo na komoköndu. ²¹ Mora da yolo dë hala mo i'ja komo ni mandere ëyi ra i'di komo zi mo. Ako'jowe ho mo! Mo övu ku kyedre zi me'do ga kö'du nî.” ²²⁻²³ Vo ko'jo 'ba kora nenyë iyanni here, ga kö'du zë erenni Yude. Vo dagbe 'ba Yude idanni kö'du ku nzo henye, vidi maako manza dë wa maako aba zi ko'do zi vidi maako mati mo iya Yësu ra Korisito ne.

²⁴ Vo dagbe ako'jonnî kora ne hulëhu iyanni henye, “i'di wayeto zi Wirî! Da yolo ku Yësu vo kö'du kyënyë ko'do.”

²⁵ Kora ne aya'ba henye, “Ma yɔɔ də, ɛzɛ mo vo kɔ'du kyɛnyɛ mandere anza də. Biya ma yɔɔ henye, ma kyere vo komokɔndu, mora yaanya aba mɔ'bo bi kongɔ.”

²⁶ Zɛ ako'jonni hɔ mo henye, “A'di ra mo o'dɔ zi yi? Hala mo akɔ'jɔ komo yi?”

²⁷ Kora ne aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma yada ku zi ye da kɔlɔ, ehe ombe də zi kowo. Kɔ'du a'di ra ombe zi ma yada zi ye lɔhu? Ombe kpa zi tayi na vo lɔ'bɔ 'bɔmowe?”

²⁸ Vo dagbe alidinni kora ne, ehe iyanni henye, “Yi vo lɔ'bɔ 'bɔmo! Ze vo lɔ'bɔ 'ba Mosa. ²⁹ Tɛnyɔ da yɔɔ Wiri ame'do zi Mosa, mora du da yɔɔ də Yɛsu ayi ta kila.”

³⁰ Kora ne aya'ba da me'do iya henye, “Kɔ'du koro a'di ra here! Mo akɔ'jɔ komo ma, ehe gba ayɔle də mo ayi ta kila. ³¹ Da yɔɔ ku henye, Wiri owo nje me'do 'ba vidi mati ɔwɔnni ehe oronni mo. Wiri owo me'do 'ba vo kɔ'du kyɛnyɛ ko'de də. ³² Ehe nenyɛ ɛdi dagba kadra mi vurɛ, vidi maako i'di komo zi vidi maako o'jo na komokɔndu. ³³ Yɛsu ɔ'bo də zi wa maako ko'dɔ, nje ɛzɛ mo ayi kazi Wiri.”

³⁴ Vo dagbe ayadanni zi kora ne henye, “Yi na vo kɔ'du kyɛnyɛ ko'dɔ kyere mi kadra mati o'jo yi. Asɔsu 'bɛyi atɔ'bo yandi ze wa maako aba?” Here zɛ iyanni henye, “ɔ'bo dekpe tayi hulɛhu mi bi 'ba mɔtu 'beze kɔlɔ maako!”

Komokɔndu zi Lawo Laka

³⁵ Mati Yɛsu owo kɔ'du mati o'dɔ rɛ ni ne, mo i'be i'ja kora ne. Yɛsu ako'jo hɔ mo iya henye, “ɛdi koma aba mi Wisi 'ba Vidi?”

³⁶ Mo aya'ba dɔ mo iya henye, “Kyedre, ɛzɛ ayada zi ma mo ɛyi ra, ma ki'di koma 'bama mi mo.” ³⁷ Yɛsu aya'ba henye, “Ongɔ mo ku nzɔ, ehe yaanya aba mo ɛdi me'do yi aba.” ³⁸ Kora ne iya henye, “Yere, mi'di koma 'bama mi yi.” Here mo amɔtu Yɛsu gbɔ. ³⁹ Yɛsu ayada zi mo,

“Mayi mi damöku nenyé, zi vurë 'ba vidiyë ko'do. Ma kinye zi ki'di komo zi vo komokönduwë ehe zi ko'do vidi vo komoköndu biya mati at'o'bo bi kongo.”

⁴⁰ Mati Farasiye owonni Yësu iya nenyé, zë ako'jonni henye, “Ze vo komoköndu?”

⁴¹ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ëzë ëdiyë na vo komoköndu, atanze dë mi kö'du kyënyë. Mora yaanya ëzë aba iye zi bi kongo, akasesiye kö'du kyënyë nduwë.”

10

Komo 'ba vo timëlë yako

¹ Yësu iya henye, “Ma yada tinyö zi ye, nje vo logo ehe vo wakolo ëkyi ta da resi. Zë ödunni dë kpuru ta haresi zi jolo 'ba timëlë. ² Vidi mati ödu kpuru ta haresi, mo ra vo yako 'ba timëlë. ³ Mora vo ga haresi kongo ayëhu haresi zi vo yako timëlë, ehe timëlë ayolönni gu vo yako 'bënni. Mo ako'jo timëlë 'bëni ru zë aba, ehe alaga dagba zi zë yaga. ⁴ Mati mo ayasi timëlë 'bëni nee ku biya yaga, mo i'bë dagba da komo zë, ehe zë usunni go mo, ga kö'du zë ayolönni gu mo. ⁵ Timëlë usu ga vo leze maakowe dë. Zë ayolönni gu vo leze dë, ehe zë ahonni 'de.” ⁶ Yësu ayada komo nenyé zi vidiyë, mora zë ayolönni dë a'di ra mo ëdi ame'do kö'du mo.

Yësu vo timëlë yako laka ra

⁷ Here Yësu iya löhu, “Ma yada tinyö zi ye henye, ma haresi zi timëlë. ⁸ Vidi mati ayi dagba ta komo ma, vo logo ra mandere vo wakolo, ehe timëlë owo da ma kölö tëmi zë ne dë. ⁹ Ma haresi ra. Zë biya mati ayinni kpuru ta da ma, akayomdo. Zë atayinni, ati'bënni, ehe aki'janni loma. ¹⁰ Vo logo ayi nje zi kolo, kofo, ehe yaña. Mayi zi vidi biya tédinni didi aba, ehe zi tédinni mo aba ndo.

¹¹ “Ma vo timëlë yako laka ra. Vo timëlë yako laka i'di didi ni kö'du timëlë 'bëni. ¹² Vo lolo ko'do anzanni dë

kaa vo timëlë yako mati timëlë na 'bomo. Èzë ongonni wöliwöli atayi, zë aho wënni ilanni timëlë. Here wöliwöli iri ehe apere timëlë nee. ¹³ Vo loo ko'do aho wënni 'de ga kö'du zë asösunni kö'du 'ba timëlë nee dë.

¹⁴ “Ma vo timëlë yako laka ra. Ma yolo timëlë ame, ehe zë ayolonni ma, ¹⁵ kpa kaa 'Bu ayolo ma, ma yolo 'Bu, ehe mi'di didi ma kö'du timëlë ama. ¹⁶ Mëdi timëlë maako eti anzanni dë temi jolo 'ba timëlë nenyë. Ma kika zë kpa ga bi kolö, ehe zë akowonni gu ma. Here atëdinni goli kolö 'ba timëlë ehe vo yako kolö.

¹⁷ “‘Bu owo ma ga kö'du mi'di didi ma, here ma kiri hulëhu löhu. ¹⁸ Vidi maako oba didi ma dë kazi ma. Ma ra mi'di mi kö'du komba 'bama. Mëdi kyigo aba zi ki'di, ehe kyigo aba zi kiri hulëhu löhu, kaa mati 'Bu ma i'di kö'du mo zi ma zi ko'do.”

¹⁹ Mati zë owonni me'do 'ba Yësu ne, Yude inye mi nni. ²⁰ Maakowe kyö temi zë iyanni henye, “Mo ëdi dakyiky aba mi ni. Mo vo lökyi ra. Kö'du a'di zi mbili koze zi mo?” ²¹ Mora agamowe iyanni henye, “Hala vidi mati dakyiky aba mi ni ato'bo kiya kö'du nenyee? Vidi maako anza dë kaa nenyë zi to'bo vo komokönduwë ki'di zi bi kongo?”

Vidi ombanni Yësu dë

²² Mi tona nani, Yësu ëdi mi Yerusalema kö'du karama 'ba yëkëlu. ²³ Kadra maako aba, mo ëdi alasi mi kapa 'ba yëkëlu sënjë 'ba Solomono ²⁴ ehe Yude ato'bo rë nni toko ro mo. Zë iyanni henye, “Hala na konda omba ti'bë ze sesi kö'du sösu aba? Èzë yi Korisitö ra, ayada zi ze huwë.”

²⁵ Yësu aya'ba do mo iya henye, “Ma yada zi ye, ehe ombe dë zi koma kö'du 'bama. Wa mati mo'do kalakonda 'ba 'Bu ma aba, ayada eyi ra ma. ²⁶ Mora kyere anze dë timëlë ama, ome kö'du 'bama dë. ²⁷ Timëlë ama owonni gu ma, ehe ma yolo zë. Zë usunni ga ma. ²⁸ Mi'di didi ma nburu zi zë, here kazi zë ölunni. Vidi maako akoba zë dë yaga ta kala ma. ²⁹ 'Bu ma i'di zë zi ma, ehe mo kyedre ta

da agamowe biya. Vidi maako o'bo de ze koba ta kala mo
³⁰ Ma kolö 'Bu aba."

³¹ Kpa löhu vo dagbe 'ba Yude obanni yitö kö'du zi Yësu kofo. ³² Mora mo iya henye, "Ma yada wa laka kyö zi ye mati 'Bu ma utu ma zi ko'dö. Ma vala ra ombe ma ku'du gö mo yitö aba?"

³³ Ze aya'banni dö mo iyanni henye, "Danza de yi ku'du yitö aba ga kö'du wa laka mati o'dö. Dedi yi ku'du yitö aba ga kö'du alidi Wirí. Yi öhbö vidi ra, ehe kinye edi akiya zi tedi na Wirí."

³⁴ Yësu aya'ba dö mo iya henye, "Mi wayöru 'be, Wirí iya de henye, 'E wirí mbiya ra?' ³⁵ O'be de he wasa wayöru aba, mati mi mo Wirí ame'do zi vidi naniye ehe ako'jo ze wirí. ³⁶ Here kö'du a'di asusuwe ma lidi Wirí ga kö'du miya henye ma Wisi 'ba Wirí? Tapeti mo biya, edi 'Bu ra ako'jo ma kö'du löö nenye. Mo ra kpa vidi mati utu ma mi damöku. ³⁷ Eze manza de ako'dö wa mati 'Bu ma omba ma zi ko'dö, neene ome de mi ma. ³⁸ Mora eze mo'dö wa mati 'Bu ma o'dö, akome ga kö'du nani, gbi le eze anze de koma aba mi ma. Neene akayöle tinyö henye, 'Bu edi kolö ma aba, ehe ma kolö 'Bu aba."

³⁹ Löhu ze ombanni zi Yësu kirí. Yësu anza de hu kyigö 'bëze. I'be yaga ta kala ze. ⁴⁰ Mo umu kyeti Ranga Yeredene bi mati Yowani edi kyere bapatisi ki'di. Mati Yësu edi ani, ⁴¹ vidi kayo ayinni zi mo. Ze edinni akiya henye, "Yowani o'dö kyine 'ba kö'du koro maakowe de, mora kö'du biya mati mo iya kö'du 'ba Yësu edi tinyö."
⁴² Vidi kayo naniye i'di koma 'benni kpa mi Yësu.

11

Koli 'ba Lazara

¹ Kora maako ru mo Lazara alëpi na köö mi gawo 'ba Beteniya. Mo edi emi aba riyö, Mariya ehe Marita. ² Nenyé kpa te Mariya mati yaa ope yeningutru da Yere ehe akyticö

burutu mo yëvu 'bëni aba. ³ Ĕmiyë utunnî kö'du kise zi Yësu ehe ayadannî zi mo aboka laka 'bɔmo Lazara ëdi na rakɔɔ.

⁴ Mati Yësu owo kö'du nenye iya henye, “Kɔɔ 'bɔmo ne ndundu mo anza dë koli, mora ëdi zi kika wayeto zi Wiri ehe Wisi ɔmo.”

⁵ Yësu ɔwɔ Marita, ëmi mo ehe Lazara. ⁶ Here mati mo owo mo ëdi na kɔɔ alima bi mati mo ëdi 'dɔmo ko'do riyo aba löhu. ⁷ Neene mo iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Yaanya aba di'bëë hulëhu Yudiya.”

⁸ Zë iyannî henye, “Raboni, vidi naniye ombannî zi ku'du yi yitö aba brual! Kö'du a'di omba zi ti'bë hulëhu?”

⁹ Yësu aya'ba henye, “Kadra anza dë 'butë dɔmoriyö mi ko'do kölö? Ĕzë alasi mi kadra, bikanyi 'bëyi atëdi kazi kadra ehe otra ndi yi dë. ¹⁰ Mora ëzë alasi yɔndɔ aba, akotra ndi yë ga kö'du anza dë bikanyi maako aba.” ¹¹ Neene mo ayada zi zë henye, “Aboka ze Lazara ëdi ako'do, ehe mëdi ti'bë ani zi mo liro.”

¹² Zë aya'bannî henye, “Yere ëzë mo ëdi ako'do, mo atënyi na laka.”

¹³ Yësu ëdi ame'do tinyö kö'du koli 'ba Lazara, mora vo lö'böwë asösu 'bënnî mo ëdi nje ame'do kö'du 'ba ko'do. ¹⁴ Here Yësu ayada zi zë huwë, “Lazara oli ku. ¹⁵ Ma rakyenyi aba manza dë ani, ga kö'du yaanya aba atëdiyë dɔnɔ aba zi ki'di koma 'be mi ma. Di'bëë zi mo.”

¹⁶ Toma mati ru rëzë 'bɔmo ëdi “Loja” iya zi vo lö'bö agamowe henye, “Ayiye di'bëë, here da tɔ'bo koli mo aba.”

Yësu injë Lazara na didi

¹⁷ Mati Yësu ɔkɔ Beteniya, mo i'ja Lazara ëdi ku nzo mi dawogo ko'do sowɔ aba. ¹⁸ Beteniya ëdi tisiwa aba ta da wiri wota ta Yerusalema, ¹⁹ ehe Yuda kayo ayinnî ta gawo

kyedre zi da Marita ehe Mariya lëlu ga kö'du öndu zë oli ku.

²⁰ Mati Marita owo henye Yësu ɔko ku, mo i'bě yaga zi dɔ mo kutrë, mora Mariya alima 'bëni loko. ²¹ Marita iya zi Yësu henye, “Yere, ëzë yï ëdi kinye, öndu ma oli dë.

²² Gbi le yaanya aba ne ma yɔɔ ku henye Wirï ako'dɔ wa mati ako'jo.”

²³ Yësu ayada zi mo iya henye, “Öndu yï akadidi löhu.”

²⁴ Marita aya'ba dɔ mo iya henye, “Ma yɔɔ ku mo atënyi na didi mi ndundu ko'do aba, ëzë biya yöku ënyi ku.”

²⁵ Yësu iya zi Marita henye, “Ma ra vidi mati ëdi yöku kinjë zi didi. Vidi biya mati omanni mi ma akadidinni, ëzë olinni le. ²⁶ Ehe vidi biya mati alimanni ga kö'du 'ba koma mi ma tinyö akolinni dë. Oma nenye ku?”

²⁷ Mo alëzë iya henye, “ɔɔ Yere, moma yï Korisitɔ ra, Wisi 'ba Wirï. Yï ra vidi mati da sösu kö'du mo atayi mi damöku ne.”

Yësu udu

²⁸ Tapëti Marita iya nenye, mo i'bě liwo iya zi ëmi ni Mariya, “Raboni ëdi kinye, ehe mo omba zi yï kongɔ.”

²⁹ Kandi mati Mariya owo nenye, mo ënyi riyë i'bě yaga zi Yësu. ³⁰ Mo gba yaga ta ra gawo bi mati Marita i'bě dɔ mo kutrë. ³¹ Vidi kayo ayinni zi da Mariya lëlu, ehe mati kandi zë ongɔnni mo ila loko, asösunni mo ëdi ti'bě dawogo zi kudu. Here zë alö'bönni gbɔ ga ndi mo.

³² Mariya i'bě bi mati Yësu 'dɔmo. Kandi mati mo ongɔ mo, alɔmvɔ burutu mo iya henye, “Yere, ëdi kyere kinye, öndu ma oli dë.”

³³ Mati Yësu ongɔ Mariya ehe vidi mati mo aba ëdinni akudu, mo kö'du sösu aba ³⁴ Ako'jo henye, “Kila i'di yë ida rɔ mo?” Zë aya'banni henye, “Yere, ayi ongɔ te.”

³⁵ Yësu ayeto kudu. ³⁶ Vidi iyanni henye, “Ongɔ te hala mo ɔwɔ Lazara.” ³⁷ Kya zë maakowe iyanni henye, “Mo

ayēhu komo 'ba vo komoköndu. Kö'du a'di mo atɔ'bo də sesi Lazara kazi koli?"

Yēsu injē Lazara tēmī koli

³⁸ Yēsu zɔ kö'du sösu kyedre aba. Here mo i'bē dawogo mati na wöru yitö alulu ŋbirī hɔ mo. ³⁹ Neene mo ayada zi vidiyē yitö ne lulu 'de yaga ta hɔ mo. Mora Marita iya henye, “Yere, ayɔɔ henye, Lazara oli gɔ mo o'do ku sowɔ, ehe kēzi mo atēdi ku na kyēnyē.”

⁴⁰ Yēsu aya'ba dɔ mo henye, “Gba ma yada də zi yi henye, ēzē ēdi koma aba, akongɔ bikanyi kyedre 'ba Wiri?” ⁴¹ Tapētī alulu yitö ne ku dakapa, Yēsu ongɔ bi riyē zi komoriyē ehe amötu henye, “‘Bu, mo'dɔ öwö'di zi yi ga kö'du aya'ba da mötu 'bama. ⁴² Ma yɔɔ ku 'duwi ēdi da mötu 'bama ya'ba. Mora miya nenye, here zi vidi kinye nee koma yi ra utu ma.” ⁴³ Mati Yēsu inde mötu ku, mo ako'jo wa gu kyembe aba henye, “Lazara, ayi yaga!” ⁴⁴ Kora mati oli ne ayi gbɔ yaga. Kala mowe ehe ndi mowe olo mi bɔngɔ 'ba wakusu, ehe bɔngɔ ayöfu komo mo. Yēsu ayada zi vidiyē henye, “Inge mo, ile mo mi'bē.”

Yeɾe 'ba zi kofu Yēsu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Vidi kayo mati ayinni zi Mariya, ongɔnni wa mati Yēsu o'dɔ, zē i'dinni koma 'benni mi mo. ⁴⁶ Maakowe i'benni zi Farasiye ehe ayadanni wa mati Yēsu o'dɔ. ⁴⁷ Here kyedree 'ba vo karase ehe Farasiye atɔtɔ rē nni bi kölö iyanni henye, “A'di ra da ko'de? Kora nenye ēdi kyinē 'ba kö'du koro ko'dɔ kyɔ. ⁴⁸ Ēzē da dɔre mo də yaanya aba, vidi biya aki'dinni koma 'benni mi mo. Neene vidi 'ba Roma atayinni ehe akayaɲanni yēkēlu dakaɲo 'beze aba.”

⁴⁹ Ma kölö maako tēmī zē ru mo Kayafa, mo ra kyedre 'ba vo karase mi kɔɔ nani. Mo ame'do riyē iya henye, “E vidi nee, anze də kö'du yɔɔ aba. ⁵⁰ Ayɔle də henye, ēdi

na laka zi vidi kōlō koli kō'du vidiyē, kazi dakaŋo ra yaŋa biya?" ⁵¹ Kayafa iya nenye dē na bi dē ni. Kaa kyedre 'ba vo karase mi kɔɔ nani, mo ēdi kumē henye, Yēsu ra akoli kō'du 'ba dakaŋo. ⁵² Yēsu oli dē nje kō'du dakaŋo 'ba Yude. Mo akoli zi kika vidi biya 'ba Wirī mati apere rē nni ne zi drɔko bi kōlō.

⁵³ Here mi ko'do nani dagba ani, vidi ayetonnī mala ko'do zi Yēsu ki'di zi koli. ⁵⁴ Ga kō'du mala rɔ mo nenye, Yēsu adɔrɔ lasi toko mi vidi kayo na dangōlō. Mo i'bē mi gawo 'ba Efaremo, mati kara dakapa lipi, ehe mo alima ani vo lō'bō 'bēniyē eti.

⁵⁵ Eדי ku kara zi karama kadra 'ba laga 'ba koli. Vidi kayo 'ba Yude mati alimanni yaga tēmi dakaŋo, ayinni mi Yerusalema zi rē nni kɔ'jɔ ŋbala ga kō'du 'ba karama. ⁵⁶ Zē omani bi toko kō'du Yēsu. Neene mati zē ēdinni mi yēkēlu, zē ako'jonnī oka ma kōlō maako henye, "Asōsu 'bēyi mo atayi dē kinye mi karama 'ba laga 'ba koli?" ⁵⁷ Kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ayadanni zi vidiyē zi zē yɔlɔ, ēzē vidi maako tēmi zē ongɔ Yēsu ku. Nenyē ēdi hala zē asōsunnī zi mo kiri.

12

Alōmu Yēsu mi Beteniya (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Ko'do modaka ta komo karama 'ba laga 'ba koli Yēsu i'bē hulēhu zi Beteniya, bi mati Lazara alima 'domo, mati mo injē mo tēmi koli. ² Zē o'dōnni wakonyo zi mo ani. Marita ra akɔ'jɔ. Lazara kōlō tēmi vidi mati ēdinni alima ani da tarabiza Yēsu aba. ³ Mariya oba maŋanji yēningutru ogo kōhi kyedre aba ehe ope burutu Yēsu. Mo akyitɔ zē zi teli yēvu 'bēni aba, ehe tato ndili 'ba yēningutru ne, oso mi loko ne. ⁴ Vo lō'bō maako ru mo Yudasi Sikereto ēdi ani, mati mo ra omba ti'bē zi Yēsu susu. Mo ako'jo henye,

⁵ “Kö'du a'di yëningutru nenyè ogo dë yaga kôhi ñbiriri lamiwota aba ehe kôhi mo ki'di zi vo leriye?” ⁶ Yudasi tinyö asösu kö'du vo leriye dë. Mo ako'jo kö'du ne ga kö'du mo injë añboro 'ba kôhi ehe mi kadra maako aba akalogo zi ni.

⁷ Yësu aya'ba dɔ mo iya henye, “Ile mo kutu ni aba. Mo ma sesi wa mati mo ëdi mo aba kö'du kadra 'ba ma kusu. ⁸ Atëdiyë 'duwi vo leriye ëti, mora atanze dë 'duwi ma aba.”

Yeře zi Lazara kofo

⁹ Vidi kayo ayinni mati zë owonni henye Yësu ëdi ani. Zë ombanni kpa zi Lazara kongɔ ga kö'du Yësu injë mo tëmi koli. ¹⁰ Here kyedree 'ba vo karase o'donni yeře kpa zi Lazara kofo. ¹¹ Mo ra i'di vidi kayo zi dë nni kotɔ kazi zë ehe ki'di koma 'bënni mi Yësu.

Yësu ödu mi Yerusalema

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Ko'do ma vere aba vidi kayo ëdinni mi Yerusalema kö'du 'ba karama. Mati zë owonni henye Yësu ëdi tayi kö'du 'ba karama, ¹³ zë obanni mbili 'ba mbirö ehe i'bënni yaga zi mo mëtë. Zë agbögbö hë nni henye, “Wayeto zi Wirí! Wirí mi'di ya'da zi vidi mati ayi mi ru 'ba Yere! Wirí mi'di ya'da zi Yere 'ba Yiserele!”

¹⁴ Yësu i'ja makakya aho dɔ mo kaa wayöru iya, ¹⁵ “Vidi 'ba Ziyɔɔ, ere dë! Yere 'be ëdi tayi yaanya aba mo ëdi ataho da makakya.”

¹⁶ Mi dagba mo vo lö'bö 'ba Yësu ayɔlɔnni dë. Mora tapëti mo iri wayeto kazi Wirí ku, zë asösunni henye, wayöru iya nenyè kö'du mo ehe zë o'donni nenyè kö'do mo.

¹⁷⁻¹⁸ Vidi kayo ayinni zi Yësu ga kö'du zë ongɔnni mo Lazara ko'jo yaga tëmi dawogo. Zë asesinni nduwë me'do kö'du mo ehe kö'du koro nenyè. Zë ayinni zi Yësu ga kö'du

zë ongõnni kõ'du kyinë wakoro mati mo o'dõ. ¹⁹ Mora Farasiye iyanni zi oka ma kõlõ henye, “Waako anza dë da tõ'bõ ko'dõ! Vĩdĩ biya mi damõku ne ëdĩnni kusu ga Yësu.”

Girigĩ maakowe ombanni zi Yësu kongõ

²⁰ Vĩdĩ 'ba Girigĩ maakowe i'bënni Yerusalemã zi mötu mi kadra 'ba karamã aba. ²¹ Pilipo ta Beteseyida mi Galilaya ëdi kpa ani. Here zë i'bënni zi mo iyanni henye, “Kyedre, domba ze zi Yësu kongõ.”

²² Pilipo ayada zi Anderiya. Zë riyõ ne i'bënni zi Yësu ayadanni zi mo. ²³ Yësu iya henye, “Kadra yaanya aba õkõ ku kõ'du Wisi 'ba Vĩdĩ zi kirĩ kyedre wayeto. ²⁴ Ma yada tinyõ zi ye, i'jõ 'ba nyenyo mati alëpi dakaño atanza dë kyõ ta da i'jõ ma kõlõ nje ëzë oli. Mora ëzë oli, ako'jo nyenyo kyõ. ²⁵ Èzë õwõ didi yi, akayõlu. Èzë ila kõ'du 'ba damõku nenyẽ, aki'di didi ma nburu zi yi. ²⁶ Èzë alĩtu zi ma, ati'bë ma aba. Vo litu 'bame atëdĩnni ma aba bi mati ma 'dõmo. Èzë alĩtu zi ma, 'Bu ma akoro yi.”

Yësu ame'do kõ'du koli 'bëni

²⁷ “Yaanya aba ma mi riti kyedre, ma yõlõ dë a'di ra ma kiya. Mora ma ko'jo 'Bu dë zi sesi ma tẽmi kadra 'ba riti nenyẽ. Tinyõ mayi mi damõku kõ'du kadra 'ba riti nenyẽ. ²⁸ Here 'Bu, ika wayeto zi ru yi.” Gu ayi ta komoriyë iya henye, “Mika wayeto ku nzõ zi ma, ehe ma ko'dõ lõhu.”

²⁹ Mati vidi kayo nee owonni gu ne, kya zë maakowe asõsu 'bënni piwo ra. Agamowe asõsu 'bënni malayika ra ame'do zi Yësu.

³⁰ Here Yësu ayada zi vidi kayo nee, “Gu nani ame'do zi kõnyiye, anza dë ma. ³¹ Vidi 'ba damõku nenyẽ yaanya aba o'dõ vurë 'bëzë ku, ehe yere 'ba damõku nenyẽ u'du ku nzõ yaga. ³² Èzë umbë ma ku riyë ta dakaño, ma ko'dõ

vidi biya komba zi tayi zi ma.” ³³ Yësu ëdi ame'do kö'du gëri ma aki'di ni zi kofo.

³⁴ Vidi kayo nee iyanni zi Yësu henye, “Wayöruwë 'ba kö'du ki'di ayandi henye, Korisitö ne akalima nburu. Hala ö'bo kiya henye Wisi 'ba Vidi akinjë riyë zi koli? Eyi ra nenye Wisi 'ba Vidi?”

³⁵ Yësu aya'ba dö mo iya henye, “Bikanyi atëdiyë aba nje tisiwa. Alasiye mi bikanyi ëzë atö'be here kazi biköndu akakowe. Kora mati mo alasi mi biköndu, mo ayölo dë nedï ti'bë kila. ³⁶ Ome mi bikanyi mati ëdiyë aba, here atayiye na gisi 'ba bikanyi.”

Vidi ombanni dë zi tedi koma aba mi Yësu

Tapëti Yësu iya kö'du nenye, mo ila bi nani i'bë mi bi 'ba rakoho. ³⁷ Mo o'dö kyinë 'ba kö'du koro kyö mi kutë vidi kayo, mora zë gba zö ombanni dë zi tedi koma aba mi mo. ³⁸ Nenyë o'dö rë ni zi wa mati nëbi Yisaya iya atayi tinyö, “Yere, eyi ra oma mi kö'du kise 'beze? Ehe eyi ra ongö kyigö kyedre 'bëyi?” ³⁹ Vidi ö'bönni dë zi tedi koma aba mi Yësu, ga kö'du Yisaya iya kpa henye,

⁴⁰ “Wiri isi komo zë here kazi ö'bönni bi kongö, ehe o'dö di'di zë na kyigö here zë ö'bönni dë yölo. Mo o'dö nenye here kazi zë a'banni zi mo ehe kö'jo zë.”

⁴¹ Yisaya iya nenye, ga kö'du mo ongö bikanyi kyedre 'ba Yësu ame'do kö'du mo.

⁴² Here vo dagba kayo 'ba Yude kayo i'dinni koma 'bënni mi Yësu, mora zë ayadanni dë zi vidi maako, ga kö'du Farasiye i'dinni kö'du ku nzö zi vidiyë anza dë zi wa maako kö'dö zi vidi maako mati ëdi koma aba mi Yësu. ⁴³ Vo dagbe ombanni wayeto kazi agamowe ndra ta da mati zë ombanni wayeto kazi Wiri.

Yësu ayi zi damöku yɔmɔ

⁴⁴ Mĩ gu kyembe aba Yësu iya henye, “Vĩdĩ mati ědĩ koma aba mĩ ma, ědĩ kpa koma aba mĩ vĩdĩ mati utu ma. ⁴⁵ Ehe vĩdĩ mati ongɔ ma, ongɔ vĩdĩ mati utu ma ne ku. ⁴⁶ Ma bikanyi mati ayi mĩ damöku. Vĩdĩ mati ědĩ koma aba mĩ ma, alima dë mĩ biköndu. ⁴⁷ Ma ra dë vĩdĩ mati ako'dɔ vurë kyënyë 'ba vĩdĩ naniye mati ombannĩ dë zi koro kö'du yandi 'bama. Mayi zi yɔmɔ vĩdĩ 'ba damöku nenye, anza dë vo ko'dɔ vurë kyënyë 'bëzë. ⁴⁸ Mora vĩdĩ mati omba ma dë ehe wayandi 'bama, ako'dɔ vurë kyënyë rɔ mo mĩ ndundu 'ba ko'do aba, mĩ wa mati miya. ⁴⁹ Manza dë me'do ga kö'du 'bama. Miya nje wa mati 'Bu mati utu ma ayada zi ma kiya. ⁵⁰ Ma yɔlɔ ku kö'du ki'di ɔmo akika didi ma ŋburu. Nenye ědĩ hala ma yada zi ye te wa mati 'Bu ayada zi ma.”

13

Yësu akaka burutu 'ba vo lö'bö 'bëniyë

¹ Gba ta komo karama 'ba laga 'ba koli, Yësu ayɔlɔ henye kadra ne ɔkɔ ku kö'du nĩ zi kila damöku nenye ehe zi ta'ba zi 'Bu. 'Duwi mo ɔwɔ vo lö'bö 'bëniyë mĩ damöku nenye, ehe mo ɔwɔ zë le mĩ ndundu.

² Gba kazi biyeto 'ba wakonyo 'ba hutaga, Satani o'dɔ Yudasi, wisi 'ba Simona Sikereto, omba zi Yësu susu. ³ Yësu ayɔlɔ nayi kazi Wĩri ehe na ti'bë hulëhu zi Wĩri. Mo ayɔlɔ kpa henye, 'Bu i'di kyigɔ ku biya zi nĩ. ⁴ Here kadra 'ba wakonyo aba Yësu ënyi riyë, mo otɔ bɔngɔ 'ba rë nĩ ma ta yaga, ehe olo bɔngɔrateli toko bi ko'di kida 'ba gë nĩ. ⁵ Mo i'di wini mĩ sikɔ kyedre. Here mo ayeto burutu vo lö'bö 'bëniyë kaka ehe kyitru zë bɔngɔrateli mati mo usu ne aba. ⁶ Mora mati mo ayi zi Simona Petero, ako'jo henye, “Yere, ědĩ ti'bë zi burutu ma kaka?”

⁷ Yēsu aya'ba iya henye, “Tīnyö ayɔɔ wa mati mēdi ko'dɔ ne dē, mora yaa akayɔɔ.” ⁸ Petero aya'ba henye, “Akaka burutu ma dē!” Yēsu ayada zi mo henye, “Ēzē ma kaka yī dē, tīnyö anza dē 'bama.”

⁹ Simona Petero aya'ba dɔ mo iya henye, “Yere, akaka dē nje burutu ma, akaka kala ma da ma aba!” ¹⁰ Yēsu aya'ba henye, “Vīdi mati akaka rē nnī ku ehe ēdīnnī ku biya ŋbala omba nje zi burutu zē ra kaka. Ehe e vo lö'bö 'bame, ēdiyē ŋbala nje vīdi kōlō tēmī yē.” ¹¹ Yēsu ayɔɔ ēyī ra akasusu nī. Kō'du nere ra mo iya henye, nje zi ma kōlō tēmī yē.

¹² Tapēti Yēsu akaka burutu vo lö'bö 'bēniyē ehe usu bɔngɔ 'bēni ma ta yaga ne hulēhu, mo alima akaŋo löhu. Here mo iya henye, “Ayɔle wa mati mo'dɔ zi ye ne ku? ¹³ Ako'jowe ma Raboni 'be ehe Yere, ehe akiye here, ga kō'du nani ēyī ra ma. ¹⁴ Ēzē Yere 'be ehe vo komoyandi akaka burutu wē, o'de kpa te here zi oka ma kōlō maako. ¹⁵ Ma yada gɔ mo ku, ehe o'de zi oka ma kōlō maako te wa mati mo'dɔ zi ye. ¹⁶ Ma yada tīnyö zi ye henye, vo lituwē anzanni dē kyedre ta da vo dē nnī, ehe vo litu kike anzanni dē kyedre ta da vīdi mati utu zē ne. ¹⁷ Ayɔle wa nenyee ku. Wiri aki'di ya'da zi ye, ēzē o'de zē.”

¹⁸ “Manza dē ame'do kō'du wē biya. Ma yɔɔ zē mati ma jeli ne ku. Mora wa mati wayöru iya, atayi tīnyö. Mo iya henye, ‘Kora mati onyo wa ma aba ne, opi rē nī ku na vo wehe ra ma.’ ¹⁹ Mēdi yada nenyee zi ye biya gba kazi rē nī ko'dɔ, here ēzē o'dɔ rē nī ku, akome ēyī ra ma. ²⁰ Ma yada tīnyö zi ye, vīdi mati iri vo litu 'bame kalakyedre aba, iri ma kpa kalakyedre aba, ehe vīdi mati iri ma kalakyedre aba, iri ne vīdi mati utu ma.”

*Yēsu ayada wa ma ako'dɔ rē nī zi nī
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

²¹ Tapëti Yësu iya kö'du nenyee, mo riti kyedre aba ehe ayada zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Ma yada tînyö zi ye henye, vîdî ma kölö tēmî yë akasusu ma.”

²² Dë zë wîrîwîrî kö'du wa mati mo iya ne. Zë nje bi kongɔ aba da oka ma kölö. ²³ Yësu ɔwɔ vo lö'bö mati ëdî alima kara zi nî bi 'ba wakonyo, ²⁴ ehe Simona Petero o'dɔ kala nî zi vo lö'bö nenyee zi ki'ja ma vala ra Yësu ame'do kö'du mo.

²⁵ Here vo lö'bö ne idë rë nî zi Yësu ehe ako'jo henye, “Yere, ma vala ra tēmî ze ëdî ame'do kö'du mo?” ²⁶ Yësu aya'ba iya henye, “Ma kusu nzoyi mangɔlɔ'bɔ nenyee mî gbenje ehe ki'dî zi vîdî mati mëdî ame'do kö'du mo.” Here Yësu usu mangɔlɔ'bɔ gbo ehe i'dî zi Yudasi, wisi 'ba Simona Sikereto. ²⁷ Kandi Satani ayaɲa da Yudasi. Yësu iya henye, “Yudasi, i'bë kandi o'dɔ wa mati zi yî ko'dɔ.” ²⁸ Vîdî maako bi 'ba wakonyo ne ayɔlɔ kö'du mati Yësu iya ne dë. ²⁹ Mora ga kö'du Yudasi ra na vo kɔhi sesi, kya zë maakowe asösunni henye Yësu ayada zi mo zi kogo wa mati zë ombanni kö'du karama. Agamowe asösunni henye Yësu ayada zi mo zi kɔhi ki'dî zi vo leri.

³⁰ Yudasi oba nzoyi mangɔlɔ'bɔ, i'bë yaga. Ëdî ku nzo yɔndɔ.

Kö'du ki'dî kyiyi

³¹ Tapëti Yudasi i'bë ku Yësu iya henye, “Yaanya aba Wisi 'ba Vîdî aki'dî wayeto, ehe mo akika wayeto zi Wîrî. ³² Here tapëti Wîrî akîrî wayeto ku ga kö'du mo, Wîrî aki'dî wayeto zi mo, ehe Wîrî ako'dɔ kandi. ³³ Gisi ame, ma tēdiyë aba nje tisiwa aba na konda. Here akome ma, mora aki'je ma dë. Ma yada zi ye kpa kaa ma yada zi Yude. ‘ɔ'be dë tî'bë bi mati mëdî atî'bë.’ ³⁴ Mora mëdî kö'du ki'dî kyiyi ki'dî zi ye: ɔwe oka ma kölö maako, kpa te kaa mati mɔwɔ e. ³⁵ Èzë ɔwe oka maakowe mî gëri nenyee, vîdî biya akayɔlɔnni e vo lö'bö 'bama ra.”

Lömu 'ba Petero

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Simona Petero ako'jo henye, “Yere, ëdi ti'bë kila?” Yësu aya'ba henye, “Ɔ'bo də ti'bë ma aba yaanya aba, mora yaa dagba ani atı'bë.”

³⁷ Petero ako'jo henye, “Yere, kö'du a'di mƆ'bo də ti'bë yi'aba yaanya aba? Ma koli kö'du yi!” ³⁸ Yësu ako'jo henye, “Tınyö akoli kö'du ma? Ma yada zi yi' tınyö, gba kazi zanga yëru yapa, akiya da wota henye ayɔɔ ma də.”

14

Yësu gëri ra zi 'Bu

¹ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Asösuwë kö'du də. Èdiyë koma aba mi Wiri. Ome kpa mi ma. ² Loko kayo ëdi mi linɔ 'ba 'Bu ma. Ma yada nenye də zi ye, ëzë anza də tınyö. Mëdi ti'bë ani zi bi kƆ'jo biya zi ye na kölö kölö. ³ Tapëti mo'dɔ nenye ku, ma ta'ba hulëhu kobe ma aba. Here da tedi ze ga bi kölö. ⁴ Ayɔle gëri mati mëdi atı'bë zi mo ne ku.”

⁵ Toma iya henye, “Yere, da yɔɔ də ëdi atı'bë kila! Hala da tƆ'bo yɔɔ gëri ne?” ⁶ Yësu aya'ba henye, “Ma gëri, tınyö, ehe didi! Kazi ma, vidi maako Ɔ'bo də ti'bë zi 'Bu. ⁷ Èzë tınyö ayɔle ma, akayɔle 'Bu. Mora tēmi ndenye dagba ani, ayɔle mo ku, ehe onge mo ku.”

⁸ Pilipo iya henye, “Yere, ayada zi ze 'Bu ne, nani biya wa mati domba.” ⁹ Yësu aya'ba henye, “Pilipo, mëdi yi'aba kadra konda aba ayɔɔ də ma eyi? Èzë ongo ma, ongo 'Bu ku. Hala atƆ'bo ha ma ko'jo zi yada 'Bu zi ye? ¹⁰ Oma də henye, ma kölö 'Bu aba ehe 'Bu kölö ma aba? Wa mati miya, miya də kö'du ma. 'Bu mati alima mi ma, ra o'dɔ wa nenye. ¹¹ Ome mi ma ëzë miya henye, 'Bu kölö ma aba ehe ma kölö 'Bu aba. Mandere ome mi ma kpa nje ga wa mati mëdi ako'dɔ. ¹² Ma yada tınyö zi ye henye ëzë

ëdiyë koma aba mi ma, ako'de kpa te wa mati mëdi ako'do. Ako'de wa kyedre maakowe ndra, ga kö'du mëdi ku ti'bë hulëhu zi 'Bu. ¹³ Ako'jowe ha ma, ehe ma ko'do wa mati ako'jowe kö'du mo. Gëri nenyë aba, Wisi akika wayeto zi 'Bu. ¹⁴ Ma ko'do wa mati ako'jowe ha ma zi ko'do mi ru ma.”

Alömu zi kutu Lawo Laka

¹⁵ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Ëzë owe ma, ako'de kaa mi'di kö'du mo. ¹⁶ Here ma kako'jo ha 'Bu zi kutu zi ye Lawo Laka mo akakonyiye ehe 'duwi atëdiyë aba. ¹⁷ Lawo Laka akayada zi ye wa mati tinyö. Vidi 'ba damöku nenyë o'bönni dë kirï Lawo, ga kö'du zë ongönni dë mandere yolo mo. Mora ayole Lawo ku, ga kö'du mo ëdiyë aba ehe akasesi lima nduwë mi yë. ¹⁸ Ma kile dë kaa wala. Ma tayi hulëhu zi ye. ¹⁹ Tisiwa aba vidi mi damöku nenyë o'bönni dekpe zi ma kongö, mora akonge ma. Ehe ga kö'du ma lima, akalime. ²⁰ Here akayole ma kölo 'Bu aba. Akayole, e kölo ma aba, ehe ma kölo ëti. ²¹ Ëzë owe ma, ako'de wa mati miya, ehe 'Bu atowo e. Ma katowo e kpa ehe yada zi ye ma kaa a'di.”

²² Yudasi ma agamo anza dë Yudasi Sikereto, ame'do riyyë ako'jo kö'du henye, “Yere, mi me'do 'bëyi ne a'di akayada zi ze yi kaa a'di, mora ayada dë zi vidi 'ba damöku nenyë?” ²³ Yësu aya'ba henye, “Ëzë vidi maako owö ma, zë akorönni ma. Here 'Bu ma akatowo zë, da katayi zi zë ehe lima mi zë. ²⁴ Mora vidi mati owö ma dë, oro ma dë. Wa mati owowe miya tinyö ayi dë kazi ma, mora kazi 'Bu mati utu ma.”

²⁵ “Ma yada kö'du nenyee zi ye, mati ma gba ëti. ²⁶ Mora Lawo Laka atayi akakonyiye. Lawo Laka mati 'Bu ma akutu mi ru ma, akayandi wa biya zi ye ehe ako'de zi sösu wa biya mati ma yada zi ye.”

²⁷ “Mì'di rakyëyi zi ye, kyinë 'ba rakyëyi mati nje ma tɔ'bo kí'di. Anza dë kaa rakyëyi mati damöku nenyë akí'di. Here asösuwë dë mandere tere. ²⁸ Owowe ma ku nzɔ kiya henye, mëdi atí'bë ehe ma tayi kpa hulëhu zi ye. Èzë tînyö owe ma, ëdiyë rakyenyi aba mëdi ku tí'bë hulëhu zi 'Bu, ga kö'du mo ëdi kyedre ta da ma. ²⁹ Mëdi yada zi ye nenyë gba kazi ma tí'bë, here ëzë o'dɔ rë nî, atëdiyë koma aba mî ma. ³⁰ Mɔ'bo dekpe me'do ëti na konda, ga kö'du yere 'ba damöku nenyë ëdi tayi. Mora mo anza dë kyigɔ aba da ma. ³¹ Moro wa mati 'Bu ma ayada zi ma ko'dɔ, here zi vídi biya mî damöku ne akayɔlɔnni mɔwɔ mo. Èdi ku kadra 'ba zi ze tí'bë yaanya aba.”

15

Yësu tînyö kaga tana

¹ Yësu iya zi vo lö'bö 'bëniyë henye, “Ma tînyö kaga tana, 'Bu ma ra vo kyeti yaka. ² Mo iga ngora 'bama biya mati anannî kɔlɔ dë yaga. Mora mo ikye ñbala biya da ngora mati ëdi tana kɔlɔ, here zi tana kɔlɔ kyɔ. ³ E ku nzɔ ñbala ga kö'du wa mati miya zi ye. ⁴ Alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye. Te kaa ngora ɔ'bo dë tana kɔlɔ nje ëzë alima na rakida zi kaga, here ɔ'be dë tana kɔlɔ nje ëzë alime na rakida zi ma.”

⁵ “Ma kaga ra, e ngora ra. Èzë alime na rakida zi ma, ehe ma kalima na rakida zi ye tane kɔlɔ kyɔ. Mora ɔ'be dë wa maako ko'dɔ kazi ma. ⁶ Èzë alime dë na rakida zi ma, aku'duwë yaga. Atëdiyë kaa ngora kyitru mati atɔɔ bi kôlô ehe o'bo mî wa'do. ⁷ Èzë alime na rakida zi ma ehe kö'du yandi 'bama mayi na kapa 'be, here atɔ'bo mötuwë ga wa mati ombe, ehe mötu 'be akaya'ba dɔ mo. ⁸ Èzë ayiye ku na kɔlɔ laka 'ba vo lö'bö 'bame, akoro 'Bu ma. Ne akayada henye, e vo lö'bö 'bame. ⁹ Mɔwɔ e kaa 'Bu ma ɔwɔ ma. Here alime mî watɔwɔ 'bama. ¹⁰ Èzë orowe

ma, ma kasesi tɔwɔ e kaa 'Bu ma asesi tɔwɔ ma, ga kö'du moro mo.”

¹¹ “Ma yada nenyè zi ye, zi ye tëdiyè mi rakyenyi 'bama ma ḡburu. ¹² Yaanya aba ma yada zi ye zi tɔwɔ oka ma kölö maako kaa mɔwɔ e. ¹³ Gëri ma laka ndra zi yada watɔwɔ kö'du aboke, ëdi zi koli kö'du zë. ¹⁴ E aboka ma ra, ëzë orowe ma. ¹⁵ Ma kö'jowe dë vo litu 'bame, ga kö'du vo litu ayɔlɔnni dë a'di ra kyedre 'bëzë ëdi ako'dɔ. Ma me'do zi ye kaa aboka me, ga kö'du ma yada ku biya zi ye wa mati 'Bu ma ayada zi ma. ¹⁶ E ra dë ajeliye ma, ma ra ma jeliye kutu yaga zi tana kɔlɔ, kyinë 'ba kɔlɔ ma akalima ḡburu. Here 'Bu ma ak'i'di zi ye wa mati ako'jowe kazi mo mi ru ma. ¹⁷ Here mi'di kö'du zi ye zi tɔwɔ oka ma kölö.”

Damöku 'ba rakiyi

¹⁸ “Ëzë vidi 'ba damöku nenyè ayiye, asösuwë henye zë iyinni ma dagba. ¹⁹ Ëzë e zi damöku, vidi 'bɔmo atɔwe. Mora anze dë zi damöku. Ma jeliye zi damöku nenyè kila hulëhu. Kö'du nenyè ra vidi 'bɔmowe ëdinni ye kiyi. ²⁰ Asösuwë hala ma yada zi ye henye vo litu anzanni dë kyedre ta da kyedre 'bënni. Here ëzë vidi o'dɔnni ma na kyënyë, zë ako'dɔnni yë na kyënyë. Ëzë zë oronni kö'du yandi 'bama, zë akoronni 'be. ²¹ Vidi ako'dɔnni kpa te zi ye wa mati zë o'dɔnni zi ma. Zë ako'dɔnni ga kö'du e zi ma, ehe zë ayɔlɔnni vidi mati utu ma ne dë. ²² Ëzë mayi dë ame'do zi zë, o'dɔnni vurë kyënyë dë rë zë. Yaanya aba zë ɔ'bɔnni dë kiya anzanni ra dë. ²³ Vidi mati iyi ma iyi 'Bu ma kpa. ²⁴ Mo'dɔ wa maakowe vidi maako gba o'dɔ dë. Ëzë zë ongɔnni ma dë wa nenyee ko'dɔ, o'dɔnni vurë kyënyë dë rë zë. Mora zë ongɔnni ma wa nenyee ko'dɔ, ehe zë zɔ ma kiyi ehe 'Bu ma kpa. ²⁵ Nenyè ra hala wayöru ëdinni tinyö mati zë iyanni henye, vidi iyinni ma öḡbö kazi kö'du mo.”

²⁶ “Ma kutu zi ye Lawo mati ayi kazi 'Bu ehe ayada wa mati t̄inyö. Lawo Laka akak̄onyiye ehe akayada kö'du ma zi ye. ²⁷ Here akayade kö'du ma kpa zi oka maakowe, ga kö'du ëdiyë ma aba t̄ëmĩ biyeto.”

16

¹ “Mëdi yada zi ye wa nenyee, here kazi ot̄ de 'de. ² Akore yaga t̄ëmĩ bi 'ba mötu, ehe kadra atayi mati v̄idi akofonniyë, ehe zë asösunni, nëdinni kö'du laka ra ko'do zi Wir̄i. ³ Zë ako'donni wa nenyee ga kö'du zë ayol̄onni 'Bu mandere ma dë. ⁴ Mëdi akiya nenyee zi ye yaanya aba, here ëzë kadra ne ayi ku akasösuwë wa mati miya.”

L̄ōo 'ba Lawo Laka

“Ma mëdi ëti t̄ëmĩ dagba, ehe here ma yada wa nenyee dë zi ye. ⁵ Mora yaanya aba mëdi ku ti'bë hulëhu zi 'Bu mati utu ma, ehe v̄idi maako t̄ëmĩ yë ako'jo ha ma dë mëdi ti'bë kila. ⁶ E kazi rakyenyi biya ta bi kö'du nenyee kowo. ⁷ Mora ma yada zi ye, mëdi ti'bë zi ko'do wa mati ëdi na laka kö'du wë. Kö'du nenyee ra mëdi ti'bë 'de. Lawo Laka o'bo dë tayi zi ye k̄onyi le ëzë mile ku. Mora tapëti mi'bë ku, ma kutu mo zi ye. ⁸ Lawo atayi akayada zi v̄idi 'ba damöku nenyee kö'du t̄inyö kö'du yaña ehe kö'du laka 'ba Wir̄i ehe vurë. ⁹ Lawo akayada zi zë henye, zë 'ba kö'du kyënyë ko'do, ga kö'du zë anzanni dë koma aba mi ma. ¹⁰ Zë na litë kö'du wa 'ba Wir̄i mati ëdi t̄inyö na laka, ga kö'du mëdi ti'bë zi 'Bu, onge ma dekpe löhu. ¹¹ Ehe zë na litë kö'du 'ba vurë, ga kö'du Wir̄i ikye vurë 'ba yere 'ba damöku nenyee ku nz̄o.

¹² “Mëdi kö'du aba kȳo zi kiya zi ye, mora yaanya aba atëdi ndra ta da mati at̄'be ȳōo. ¹³ Lawo ayada wa mati t̄inyö ehe atayi gage mi t̄inyö ma ndo. Lawo ame'do dë ga kö'du ni. Mo akayada zi ye nje wa mati mo owo kazi ma, ehe mo ako'do zi ye ȳōo a'di ra ëdi ti'bë zi rë ni

ko'do. ¹⁴ Lawo aki'di wayeto zi ma kö'du kise 'bama koba ehe yada mo zi ye. ¹⁵ Wa biya mati 'Bu edi mo aba 'bama ra. Kö'du nenyé ra miya henye Lawo oba kö'du kise 'bama ehe yada mo zi ye.”

Kö'du sösu akopi ré ni mi rakyenyi

¹⁶ Yésu ayada zi vo lö'bö 'bëniyé, “Tisiwa aba, onge ma dekpe, mora tapëti mo tisiwa akonge ma.”

¹⁷ Zë iyanni zi oka ma kölö maako henye, “A'di ra Yésu iya henye, tisiwa aba donge mo dë, mora tapëti mo tisiwa aba, da kongö ze mo? Kö'du a'di ra mo iya henye, nedi ti'bë zi 'Bu? ¹⁸ A'di ra 'bëni nenyé tisiwa aba, mati mo edi ame'do kö'du mo? Da yolo dë a'di ra mo ame'do kö'du mo.”

¹⁹ Yésu ayolo zë edinni kö'du ko'jo maakowe aba, here mo iya henye, “E na rasösu a'di ra ma me'do kö'du mo mati miya henye tisiwa aba onge ma dë, mora tapëti mo tisiwa aba akonge ma. ²⁰ Ma yada zi ye tinyö henye, akuduwë ehe atëdiyë kazi rakyenyi, mora damöku atëdi rakyenyi aba. Atëdiyë kazi rakyenyi, mora yaa atëdiyë na rakyenyi. ²¹ Èzë mbara omba ku zi ko'jo, mo edi mi watoo kyedre. Mora tapëti ko'jo, watoo ne ölu ta do mo ehe na rakyenyi, ga kö'du mo ika wisi ku mi damöku ne. ²² E yaanya aba kazi rakyenyi, mora yaa ma konge, ehe atëdiyë na rakyenyi. Vidi maako o'bo dë zi kobe ta gëri mati asösuwë.”

²³ “Èzë kadra nani ayi ku, ako'jowe ha ma dë kö'du wa maako. Ma yada tinyö zi ye henye, 'Bu aki'di zi ye wa mati ako'jowe kö'du mo mi ru ma. ²⁴ Ako'jowe kö'du wa maako dë gba mi gëri nenyé. Mora yaanya aba ako'jowe mi ru ma ehe akiriyé.”

Ta'da Damöku

²⁵ “Ma me'do ha kahi aba zi yada wa nenyee zi ye. Mora kadra mo atayi mati ma kame'do dekpe ha kahi aba, mora

ma kame'do zi ye huwë kö'du 'ba 'Bu. ²⁶ Akako'jowe ha 'Bu mī ru ma. Ma kako'jo hɔ mo dë zi ye. ²⁷ Wiri 'Bu ɔwe ga kö'du ɔwe ma, ehe ome mayi kazi mo. ²⁸ Mayi ta ra 'Bu mī damöku ne, mora mēdi ku damöku ne kila ta'ba zi 'Bu.”

²⁹ Vo lö'böwë iyanni henye, “Yaanya aba ēdi ku ame'do huwë zi ze! Anza dë ame'do ha kahi aba. ³⁰ Ndundu mo aba da yɔɔ ku henye, ayɔɔ wa biya, ehe omba dë zi vidi hë yi ko'jo. Yaanya aba doma tīnyö ayi ta ra Wiri.”

³¹ Yësu aya'ba henye, “Tīnyö yaanya ome ma ku? ³² Kadra atayi ehe ēdi ku nɔ kinye, mati akapere biya. Vidi biya na kölö kölö tēmī yë ati'bë hulëhu liɔ ehe akila ma na bi da ma. Mora 'Bu atēdi ma aba, ma tanza dë kutu ma aba. ³³ Ma yada nenye zi ye, zi ye tēdiyë rakyëyi aba mī di'di ye ga kö'du ma. Èzë ēdiyë mī damöku ne, atēdiyë riti aba. Mora ēdiyë kazi tere, ma'da damöku ne ku.”

17

Yësu amötu kö'du vo lö'bö 'bëniyë

¹ Tapëti Yësu inde me'do ku zi vo lö'bö 'bëniyë, mo ongɔ bi riyë komoriyë ehe amötu, “'Bu, kadra ɔkɔ ku zi yi ki'di wayeto zi Wisi 'bëyi, here zi mo ki'di wayeto zi yi, ² ga kö'du i'di kyigɔ ku zi mo ta da vidi biya, here mo aki'di didi ma nburu zi vidi biya mati i'di zi mo. ³ Didi ma nburu ēdi zi yɔɔ yi, Wiri ma nje tīnyö, ehe zi yɔɔ Yësu Korisito, mo mati utu. ⁴ Mi'di wayeto zi yi kinye dakaɔo zi ko'dɔ wa biya i'di zi ma ko'dɔ. ⁵ Yaanya aba 'Bu, i'di hulëhu zi ma wayeto mati mēdi mo aba yi aba gba damöku ne o'dɔ dë.

⁶ “i'di vo lö'bö maakowe ku zi ma tēmī damöku nenye ehe ma yada zi zë, yi kaa a'di. Zë 'bëyi ra, mora i'di zë zi ma, ehe zë oronnī yi. ⁷ Zë ayɔɔonnī henye, i'di zi ma biya wa mati mēdi mo aba. ⁸ Ma yada zi vo lö'bö 'bame wa mati ayada zi ma, ehe zë ombanni dɔ mo. Zë ayɔɔonnī mayi kazi yi, ehe zë omanni yi ra utu ma.

⁹ “Mèdì amötu kö'du zè, mora anza dè kö'du zè 'ba damöku nenyè. Vo lö'bö 'bame 'bèyì ra, ehe mèdì amötu kö'du zè. ¹⁰ Biya mati mèdì mo aba 'bèyì ra, ehe biya mati èdì mo aba 'bama ra, ehe zè i'dinnì wayeto zi ma. ¹¹ 'Bu laka, manza dekpe na konda mì damöku ne, mèdì tayi zi yì, mora vo lö'bö 'bame gba mì damöku ne. Agaga gè zè kyigɔ 'ba ru yì aba, mati i'di zi ma ne aba, here zè atèdinnì kòlò oka ma kòlò maako aba, kpa kaa yì ehe ma kòlò. ¹² Mati mèdì zè ètì, ma sesi zè na laka kyigɔ mati i'di zi ma ne aba. Mongɔ gè zè ehe ma kòlò tèmì zè ölu dè, nje ma kòlò mati mo ra omba zi tölu. Nenyè o'dɔ rè nì here zi wa mati wayöru iya zi tayi tìnyö. ¹³ Ma ku da gèrì ama zi yì, mora miya kö'du nenyèe mati ma gba mì damöku, here vo lö'bö 'bame atèdinnì kpa te rakyenyi biya mati mo'dɔ aba. ¹⁴ Ma yada kö'du kise 'bèyì ku zi zè, mora vidi 'ba damöku nenyè iyi zè, ga kö'du zè anzannì dè zi damöku nenyè, kpa te kaa manza dè. ¹⁵ 'Bu, ma ko'jo hè yì dè zi koba vo lö'bö 'bame yaga tèmì damöku ne, mora agaga gè zè kazi Satani. ¹⁶ Zè anzannì dè zi damöku nenyè, ehe ma kpa. ¹⁷ Me'do 'bèyì ra èdì tìnyö. Here i'di tìnyö nenyè, mo'dɔ zè biya na 'bèyì. ¹⁸ Mèdì zè kutu mì damöku, kaa utu ma. ¹⁹ Mì'di ra ma ku biya zi yì ga kö'du 'bèzè, here zè mèdinnì biya zi yì mì tìnyö.

²⁰ “Manza dè nje amötu kö'du vo lö'bö nenyèe. Mèdì kpa amötu kö'du vidi biya mati zi tédinnì koma aba ga kö'du wa mati vo lö'bö 'bame akoyannì kö'du ma. ²¹ 'Bu, momba zè biya zi tèdì kòlò oka ma kòlò maako aba, kpa kaa ma kòlò yì aba, ehe yì kpa kòlò ma aba. Ma kpa momba zè zi tèdì kòlò ze aba, here vidi 'ba damöku nenyè akomannì henyè, yì ra utu ma. ²² Moro vo lö'bö 'bame mì gèrì kòlò oro ma, zè mèdinnì kòlò oka ma kòlò maako aba kaa ze kòlò. ²³ Ma kòlò zè aba, ehe yì kòlò ma aba, here zi zè tayinnì biya kòlò. Here vidi 'ba damöku nenyè akayɔlɔnnì

henye, yī ra utu ma. Zē akayɔlɔnni henye, ɔwɔ vo lö'bö 'bame kpa kaa ɔwɔ ma.

²⁴ “Bu, momba vidi biya mati i'di zi ma zi tedi ma aba, bi mati medii 'domo. Neene zē akongɔnni bikanyi kyedre mati i'di zi ma, ga kö'du ɔwɔ ma gba o'do damöku dē. ²⁵ 'Bu laka, vidi 'ba damöku nenyē ayɔlɔnni yi dē, mora ma yɔlɔ yi, ehe vo lö'bö 'bame ayɔlɔnni henye yi ra utu ma. ²⁶ Ma yada zi zē, yi kaa a'di, ehe ma kayada zi zē nduwē, here watɔwɔ mati edi mo aba kö'du ma akatayi kapa 'bēzē, ehe ma tedi kölö zē eti.”

18

Kiri 'ba Yēsu

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Mati Yēsu inde mötu ku, mo vo lö'bö 'bēni eti umunni kyēti gulu 'ba Kidrono ehe i'bē mi yaka maako. ² Yēsu edi 'duwi rē nni ki'ja vo lö'bö 'bēni eti ani, ehe Yudasi ayɔlɔ bi ne. ³ Here Yudasi i'bē zi yaka ne kya 'ba vo kanye 'ba Roma eti ehe vo kanye 'ba yēkēlu, kyedre 'ba vo karase ehe Farasiye ra utunni zē. Zē injēnni wa'do zi bi yanyi ehe wa 'ba wehe. ⁴ Yēsu ayɔlɔ kö'du mati omba zi ti'bē rē ni ko'do ne ku nzɔ, mora mo ako'jo henye, “Eyi ra ediyē koma?” ⁵ Zē aya'banni henye, “Dēdi koma Yēsu 'ba Nazereta!” Yēsu ayada zi zē henye, “Ma Yēsu ra!” Yudasi vo susu edi tɔɔ ani dakapa zē. ⁶ Kandi zē biya a'banni kɔwɔ hulēhu ehe alēpinni dakaɔ. ⁷ Yēsu ako'jo kö'du löhu henye, “Ediyē eyi ra koma?” Zē aya'banni do mo iyanni henye, “Dēdi ze koma Yēsu 'ba Nazereta.”

⁸ Kadra nenyē aba Yēsu aya'ba henye, “Ma yada ku nzɔ zi ye ma Yēsu ra. Eze ma ra ediyē akoma, ile vidi maakowe mi'bēnni.” ⁹ Here wa biya ako'do rē ni, kaa mo iya, “Ma yölu vidi ma kölö mati i'di zi ma ne dē.”

¹⁰ Simona Petero ika kulu ni aba. Mo otɔ yaga tēmi silikpa ehe otra Malahisi, vo litu 'ba kyedre 'ba vo karase, ehe iga mbili mo ma da tiri ŋbiriku yaga. ¹¹ Yēsu iya zi Petero henye, “I'di kulu 'bēyi ne karani. Ma kuwē tēmi sikɔ mati 'Bu i'di zi ma.”

Ika Yēsu zi Anasi

¹² Vo kanye 'ba Roma ehe vo kyēlu 'bēnni eti, ehe vo kanye 'ba yēkēlu eti, irinni Yēsu ehe idanni mo gō. ¹³ Zē obanni mo dagba zi Anasi, mo yawo 'ba Kayafa, kyedre 'ba vo karase mi kɔɔ nani. ¹⁴ Kayafa kōlō nenye ra ayada zi kyedree 'ba Yude henye, “E'di na laka ezē vidī kōlō maako oli kō'du vidī biya.”

Petero iya henye na yɔɔ Yēsu dē

(Mt 26:69-70, Mk 14:66-68, Lk 22:55-57)

¹⁵ Simona Petero ehe vo lō'bō maako aba usu ga Yēsu. Vo lō'bō nani ayɔɔ kyedre 'ba vo karase, ehe usu ga Yēsu le mi liŋɔ 'ba kyedre 'ba vo da karasa. ¹⁶ Petero alima yaga kara haresi. Mora vo lō'bō maako ayi hulēhu yaga ehe ame'do zi wu'jē 'ba haresi ne henye, “Mo mila Petero ti'bē loko.” ¹⁷ Mora ako'jo hɔ mo henye, “Anza dē kōlō tēmi vo lō'bō 'ba kora nani?”

Petero aya'ba dɔ mo iya henye “E e manza dē.” ¹⁸ Gabi na kyēyi ehe vo lituwē ehe vo kanye 'ba yēkēlu adrɔkonnī wa'do kalili. Zē ēdinni rē nni koye toko ta rɔ mo, mati Petero i'bē ehe ɔɔ kara dakapa wa'do zi rē ni koye.

Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yēsu

(Mt 26:59-66, Mk 14:55-64, Lk 22:66-71)

¹⁹ Kyedre 'ba vo karase ako'jo ha Yēsu kō'du vo lō'bō 'bɔmowe ehe kō'du yandi 'bɔmo. ²⁰ Mora Yēsu ayada zi mo henye, “Ma me'do na dangölō ta da komo vidī biya, ehe 'duwi mēdi kō'du yandi mi bi 'ba mōtu 'beze ehe mi yēkēlu, bi ma Yude ayinni biya bi kōlō. Miya kō'du maako

dë na koho. ²¹ Kö'du a'di ra ëdi ha ma ko'jo? Kö'du a'di ako'jo ha vidi mati owonni ma ne dë? Zë ayolonni wa mati miya.”

²² Kandi mati Yësu iya nenyë, ma kölö tēmi vo kanye 'ba yēkēlu otra mo ehe iya henye, “Nani anza dë gēri mati zi me'do zi kyedre 'ba vo karase.”

²³ Yësu aya'ba dō mo iya henye, “Èzë miya wa maako ku na kyēnyë, iya. Mora èzë anza dë, kö'du a'di otra ma?”

²⁴ Yësu gba na kida, ehe Anasi utu mo zi Kayafa kyedre 'ba vo karase.

Petero andi löhu na yɔɔ Yësu dë

(Mt 26:71-75, Mk 14:69-72, Lk 22:58-62)

²⁵ Mati Simona Petero ëdi tɔɔ ani rë ni kubī, vidi maako ako'jo hō mo henye, “Anza kölö tēmi vo lö'bōwë 'ba Yësu?”

Löhu Petero andi ehe iya henye, “E e, manza dë.” ²⁶ Kölö tēmi vo litu 'ba kyedre 'ba vo karase ëdi ani. Mo na karo zi vo litu mati Petero ikye mbili mo yaga ne, ehe mo ako'jo henye, “Mongɔ yi dë mi yaka kora nani aba?” ²⁷ Löhu Petero andi, ehe zanga ayapa gbɔ.

Ika Yësu komo Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ 'Do ŋbɔ damindö aba oba mati Yësu kazi Kayafa zi loko mati vo daliŋɔ mi turu 'ba Roma alima. Mora Yude biya ëdinni bi kida aba yaga, ga kö'du èzë vidi tēmi zë i'bë mi loko ne, atayi na ti'da ehe ila mo dë zi wakonyo 'ba karama 'ba laga 'ba koli konyo. ²⁹ Pilato ayi yaga ehe ako'jo henye, “A'di ra na kyēnyë ike kora nenyë?”

³⁰ Zë ya'banni henye, “Mo vo kö'du kyēnyë ko'dɔ! Kö'du nenyë ra dika ze mo zi yi.” ³¹ Pilato ayada zi zë henye, “Obe mo ehe o'de vurë 'bɔmo mi kö'du ki'di 'be.” Yude aya'banni henye, “Danza dangölö aba zi ki'di vidi

maako zi kofo.” ³² Ehe here, wa mati Yësu iya kö'du kyinë koli 'bëni, atayi tînyö.

³³ Pilato i' 'bë hulëhu loko. Mo ako'jo Yësu zi nî ehe ako'jo henye, “Yi ra Yere 'ba Yude?” ³⁴ Yësu aya'ba henye, “Ëdi kö'du nenyë ko'jo na bi dë yi, mandere vidî maako ra ayada kö'du ma zi yi?” ³⁵ Pilato iya henye, “Ayɔɔ ku manza dë Yuda! Vidî 'bëyiyë ehe kyedree 'ba vo karase ra ikannî yi zi ma. A'di ra o'dɔ?”

³⁶ Yësu aya'ba henye, “Kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë. Èzë ëdi here, vo lö'bö 'bame ako'dönni wehe zi sesi ma ta bi ki'di zi vo dagba 'bezee. E e, kalakonda 'bama anza dë zi damöku nenyë.”

³⁷ Pilato aya'ba henye, “Here, yi yere ra.” Yësu ayada zi mo henye, “Yi ëdi akiya henye, ma yere. O'jo ma mi damöku nenyë, zi yada kö'du tînyö ra, ehe vidî mati zi kö'du ma tînyö ayɔɔ gu ma.” ³⁸ Pilato ako'jo ha Yësu henye, “A'di ra tînyö?”

Ikye vurë zi Yësu kofo

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Pilato i' 'bë hulëhu yaga ehe iya henye, “Mi'ja kora nenyë dë kö'du kyënyë maako aba. ³⁹ Kyere ma 'duwi maboso kinga zi ye kadra karama 'ba laga 'ba koli aba, ombe zi ma kinga zi ye na dangölö Yere 'ba Yude?”

⁴⁰ Zë agbögbö hë nni, “E e, anza mo! Domba ze Barabasi.” Barabasi ëdi na vo wehe 'ba turu.

19

Ikye vurë ra Yësu zi töto

¹ Pilato i'di kö'du gbɔ zi Yësu ku'bö so'da aba. ² Vo kanye o'dönni safo 'ba yere yaga tēmi ngora kono i'dinni da Yësu. Here zë usunni böngɔ 'buluyë rɔ mo. ³ Zë ayinni

zi mo da kyɔ ehe iyanni henye, “He, yi Yere 'ba Yude!” Zē isanni mo kpa kala nni aba.

⁴ Kpa löhu Pilato i'bē yaga. Kadra nenye aba mo iya henye, “Ma kika Yēsu zi ye yaga löhu, here atɔ'be kongɔ na bi de henye, mi'ja mo dē kö'du kyēnyē maako aba.”

⁵ Yēsu asi yaga usu safo 'ba yere kono bɔngɔ 'buluyē aba. Pilato iya henye, “Kinye kora ne ēdi.”

⁶ Mati kyedree 'ba vo karase ehe kanye 'ba yēkēlu ongɔnni mo, zē agbōgbō hē nni iyanni henye, “Ma tötö mo da taka! Ma tötö mo da taka!” Pilato ayada zi zē, henye, “Obe mo, ehe atötöwē mo da taka. Mi'ja kö'du kyēnyē ko'do 'bɔmo maako dē.”

⁷ Yude nee aya'banni henye, “Mo iya zi ni tēdi na Wisi 'ba Wiri! Kö'du ki'di 'beze iya henye, mi'di mo zi koli.”

⁸ Mati Pilato owo nenye, mo ndra na tere. ⁹ Mo i'bē hulēhu loko ehe ako'jo ha Yēsu henye, “Yi ta kila?” Mora Yēsu aya'ba dē. ¹⁰ Pilato ako'jo henye, “Kö'du a'di aya'ba da kö'du ko'jo 'bama ne dē? Ayɔɔ dē mēdi kyigɔ aba zi yi kinga na dangölö mandere yi tötö da taka?”

¹¹ Yēsu aya'ba henye, “Èzē Wiri i'di kyigɔ ne dē zi yi, ɔ'bo dē wa maako ko'do zi ma. Mora mo mati i'di ma zi yi, o'do ndra na kyēnyē.” ¹² Here Pilato omba zi Yēsu kinga na dangölö. Mora Yude agbōgbō hē nni löhu, “Èzē inga kora nenye ku na dangölö, anza dē aboka 'ba Yere 'ba Roma. Vidi maako mati iya zi ni tēdi na yere, vo wehe 'ba Yere 'ba Roma.”

¹³ Mati Pilato owo nenye, mo ika Yēsu yaga. Here mo alima akaɲo da kyiti 'ba vurē bi mati ako'jo, “Yitö Dakaɲo.” Mi ha 'ba Hibiru ēdi “Gabata.” ¹⁴ Ēdi kaa kadra kutē mi ko'do, gba kazi karama 'ba laga 'ba koli, ehe Pilato iya zi vidi kayo nee henye, “Ongɔ bi da yere 'be!” ¹⁵ Zē agbōgbō hē nni henye, “Ofo mo! Ofo mo! Atötö mo da taka!” Pilato ako'jo henye, “Here ombe ma zi tötö yere 'be

da taka?” Kyedree 'ba vo karase aya 'banni henye, “Yere 'ba Roma ra yere 'beze.” ¹⁶ Here Pilato i'di Yësu gbɔ zi tötö da taka.

Atötö Yësu

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Oba Yësu 'de, ¹⁷ ehe mo injë taka 'bëni bi ma ëdi na yɔɔ henye, “Yingɔ da.” Ha 'ba Hibiru bi nenye, ako'jo “Gologota.” ¹⁸ Ani atötö Yësu gbɔ da taka, ehe dakapa mo da taka, atötö kora kpa riyö, ma kölö kapa mo ma kölö, Yësu mi kutë zë. ¹⁹ Pilato i'di kö'du zi kö'du kyënyë ko'do 'ba Yësu zi yöru da wa ehe ki'di riyë da taka. Ako'jo henye, “Yësu 'ba Nazereta, Yere 'ba Yude.” ²⁰ Me'do ne ayöru mi ha 'ba Hibiru, ha 'ba Lateni ehe ha 'ba Girigi. Bi mati oba Yësu zi mo ne, anza na kɔwɔ ta ra gawo kyedre, ehe Yuda kayowe ako'jonní kö'du yöru rɔ mo ne. ²¹ Here kyedree 'ba vo karase i'bënni zi Pilato iya henye, “Kö'du a'di ayöru henye, mo Yere 'ba Yude? Akayöru kyere henye, ‘Mo iya zi ni tedi na Yere 'ba Yude.’” ²² Mora Pilato ayada zi zë henye, “Wa mati ma yöru ku, ma lima here!”

²³ Tapëti vo kanye atötönni Yësu ku da taka, zë inyenni mi bɔngɔ 'bɔmo sowɔ, ma kölö zi ma kölö tëmi zë. Mora bɔngɔ 'bɔmo ma ta yaga o'do tëmi nzoyi bɔngɔ kölö, anza dë kapa maako aba. ²⁴ Vo kanye iyanni zi oka ma kölö maako henye, “Dize dë, du'duwë födö aba zi kongɔ ëyi ra akiri.” Nenye o'do rë ni here zi wayöru tayi tinyö, mati iya henye, “Zë inyenni mi bɔngɔ ame ehe u'dunni födö kö'du bɔngɔ ame.” Vo kanye o'donni wa mati zë ombanni.

²⁵ Ma 'ba Yësu ɔɔ dakapa taka 'bɔmo ëmi ni aba ehe Mariya mbara 'ba Kalapasi. Mariya Magadala ëdi kpa atɔɔ ani. ²⁶ Mati Yësu ongɔ ma ni, ehe vo lö'bö mati mo ɔwɔ mo ëti, mo iya zi ma ni henye, “Kora nenye yaanya aba wisi 'bëyi.” ²⁷ Here mo iya zi vo lö'bö ne henye, “Mo

yaanya aba ma yi ra.” Tëmi ndenye dagba ani, vo lö'bö nani oba mo gbɔ liɔ 'bëni.

Koli 'ba Yësu

(Mt. 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Yësu ayɔɔ henye, yaanya aba ninde lɔɔ 'bëni ku. Ehe zi ko'dɔ wayöru tayi tɔnyö, mo iya henye, “Ma na kɔdro.”

²⁹ Sikɔ ëdi ani ndɔ a'ji aba. Vidi maako usu lifa mi a'ji ne ehe injë riyë i'di ha Yësu kaga 'ba isipɔ aba. ³⁰ Tapëti Yësu uwë a'ji ne, mo iya henye, “Wa biya o'dɔ rë ni kul!” Mo umbi dë ni ehe oli.

Isi rɔtɔ Yësu

³¹ Yaanya aba ëdi ko'do 'ba rakɔ'jɔ, 'dö ko'do 'ba ralawo ehe karama 'ba laga 'ba koli. Èdi ko'do lele zi Yude, ehe zë ombanni dë zi ida ra nee zi lima riyë da taka mi ko'do nenyë. Here zë ako'jonnï ha Pilato zi ndi kora nee kowe ehe koba ida rë zë akaɔ. ³² Vo kanye dagba owenni ndi 'ba kora agamowe riyö mati atötö zë ani ne. ³³ Mora mati zë ayinnï zi Yësu, zë ongɔnnï mo oli ku nzɔ, ehe zë owenni ndi mo dë. ³⁴ Ma kölö tëmi vo kanye isi mbese Yësu wehe aba, yama ehe wini asi yaga. ³⁵ Da yɔɔ nenyë ëdi tɔnyö, ga kö'du vidi maako ra ayada wa mati mo ongɔ o'dɔ rë ni. Yaanya aba atɔ'bɔ tedi kpa koma aba. ³⁶ Biya nenyë o'dɔ rë ni here, zi wayöru tayi tɔnyö, mati iya henye, “Yingɔ 'ba ida rɔ mo ma kölö akowe dë,” ³⁷ ehe “Zë ongɔnnï ma kölö mi dakapa mbese mo isi wehe aba.”

Kusu 'ba Yësu

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Yosepa tëmi Arimataya ëdi kölö tëmi vo lö'bö 'ba Yësu. Mo asesi na koho, le ga kö'du mo na tere kazi vo dagbe 'ba Yude. Mora yaanya aba mo ako'jo ha Pilato zi mo ida ra Yësu koba. Pilato i'di dangölö zi mo, ehe Yosepa

oba mo akaŋo ta da taka. ³⁹ Nikodimö ayi ni mo aba, ehe ika kpa kaa 'butewota kilogaramo 'ba wakëzi ngutru aba o'do tëmi murë ehe aloyisi 'ba yöku kusu. Nenyë kpa te Nikodimö kölö mati i'bë zi Yësu yondö kölö maako aba. ⁴⁰ Vidï kora riyö nee, olonni ida ra ne mi böngö 'ba yöku, bi kölö wakëzi ngutru aba, mati ëdi hala Yude ombenni yöku 'bënni. ⁴¹ Mi bi mati atötö Yësu da taka, ani yaka ëdi wogo aba mati gba ombe vidï maako dë mi mo. ⁴² Dawogo ne ëdi kara, ehe kyere ne kadra 'ba zi ra kö'jö kö'du ko'do 'ba ralawo, zë na körkökö zi ida ra Yësu ki'di ani.

20

Yësu na didi

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Ko'do 'ba Gima aba ŋbö mati bi gba na köndu, Mariya Magadala i'bë dawogo ehe ongö henye, yitö alulu ku 'de, ta ha bi tödu 'ba dawogo. ² Mo aho zi Simona Petero ehe zi vo lö'bö mati Yësu öwö ehe iya henye, “Zë obanni Yere ku tëmi dawogo! Da yölö dë i'dinni mo ku kila.”

³ Petero ehe vo lö'bö maako aba ayetonni ti'bë dawogo. ⁴ Zë ahonni ta bi kölö, le vo lö'bö maako ne aho ndra ta da Petero ehe ökö ani dagba. ⁵ Mo idë rë ni ehe ongö böngö konda na lala loko mi dawogo, mora mo i'bë dë loko. ⁶ Mati Simona Petero ökö ani, mo i'bë mi dawogo ehe ongö böngö konda ne. ⁷ Mo ongö nzoyi böngö mati o'do zi komo Yësu yöfu mo aba ne. Aköku ku ehe mi bi mati na bi dë ni. ⁸ Vo lö'bö mati ökö dagba ani ne i'bë mi dawogo, ehe mati mo ongö, mo oma. ⁹ Mi kadra nani Petero ehe vo lö'bö maako ne, ayölonni dë henye, wayöru iya henye Yësu atënyi na didi. ¹⁰ Here zë riyö ne i'bënni hulëhu zi vo lö'bö maakowe.

Yësu alaya zi Mariya Magadala

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Mariya Magadala ɔɔ kudu yaga dakapa dawogo. Mo ědi gba kudu, mati mo idē rē nī akaɔo ¹² ehe ongo malayike riyo loko. Zē usunni bɔngo kanyi ehe ědi alimanni bi mati i'di ida ra Yēsu 'dɔmo. Ma kōlō bi dɔ mo ehe ma agamo bi ndi mo. ¹³ Malayika nee ako'jonni ha Mariya henye, “Kō'du a'di ědi akudu?” Mo aya'ba dɔ mo henye, “Zē obanni ida ra Yere ama ku 'de, ma yolo dē i'dinni mo kila.”

¹⁴ Kandi mati Mariya iya nenye, mo ofo rē nī kpo ehe ongo Yēsu ědi atɔɔ ani. Mora mo ayolo dē, mo 'beni eyi. ¹⁵ Yēsu ako'jo ho mo iya henye, “Ědi akudu ga a'di? Ědi eyi ra koma?” Mo asosu 'beni mo vo kyeti yaka ra ehe iya henye, “Kyedre, ezē obe ida ro mo ku 'de, ako ayada zi ma, here ma to'bo ti'bē mo koba.”

¹⁶ Here Yēsu iya zi mo henye, “Mariya!” Mo ofo rē nī ehe iya zi mo henye, “Raboni.” Ha 'ba Hibiru aba “Raboni” vo “Komoyandi.” ¹⁷ Yēsu ayada zi mo henye, “Ise ra ma dē! Mi'bē dē gba zi 'Bu. Mora ayada zi vo lō'bō 'bame mēdi ati'bē zi mo mati na 'Bu ma ehe Wirī 'bama, kpa 'Bu wē ehe Wirī 'be.”

¹⁸ Mariya Magadala i'bē ayada zi vo lō'bōwē nongo Yere ku. Mo ayada kpa zi zē wa mati mo iya zi nī.

Yēsu alaya zi vo lō'bō 'beniyē

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Vo lō'bōwē na tere kazi vo dagbe 'ba Yude, ehe mi hutaga 'ba Gima kōlō nani, zē isi gē nni loko. Truku'du, Yēsu alaya mi kutē 'ba gboko. Mo amētē zē iya henye, “Rakyeyi mēdi yē aba.” ²⁰ Ehe ayada kala niyē zi zē ehe mbese nī. Mati vo lō'bōwē ongonni Yere, zē biya na rakyenyi. ²¹ Tapēti Yēsu amētē zē lōhu, “Rakyeyi mēdi yē aba,” mo iya henye, “Mēdi yē kutu kaa 'Bu utu ma.”

²² Here mo alawo dē zē ehe iya henye, “Iriyē Lawo Laka.

²³ Èzè ile vidì maako ku ga kö'du kyënyë, akila zë. Mora èzè ile kö'du kyënyë 'bëzè dë, ila zë dë.”

Yësu ehe Toma

²⁴ Toma ma ako'jo “vo loŋa” ëdì le kòlò tēmì vo lö'bö 'butë dómorìyö, mo anza dë agamo ëtì mati Yësu alaya zi zë. ²⁵ Here zë ayadannì zi mo henye, “Dongɔ ze Yere ku.”

Mora Toma iya henye, “Dagba, momba kongɔ tēpì ɔŋɔ 'ba nosomari mī kala mo ehe kise zë dawisi kala ma aba. Ma kī'dī kala ma bi mati wehe i'bë da mbese mo. Moma dë, nje èzè mo'do nenyë ku!”

²⁶ Tapëtì ko'do 'ba Gima kòlò yaa, vo lö'bö atɔtɔ rë nni löhu bi kòlò. Kadra nenyë aba, Toma ëdì zë aba. Yësu ayi loko mati ha loko gba na kisi ehe ɔɔ mī kutë 'ba gboko ne. Mo amëtë vo lö'bö 'bënyë, “Rakyëyì mëdì yë aba.” ²⁷ Mo iya zi Toma henye, “İ'dī dawisi kala yī kinye, ehe ongɔ bi da kala me. İ'dī kala yī da mbese ma. ɔɔ tēmì da jiji 'bëyì ne, ehe oma!”

²⁸ Toma aya'ba dɔ mo iya henye, “Yī Yere ama, ehe Wīrī ama!” ²⁹ Yësu iya henye, “Toma, oma ga kö'du ongɔ ma ku? Vidì mati ëdinnì koma aba mī ma kazi ma kongɔ, ëdì zë mati tīnyö ya'da aba!”

Kö'du a'di Yowani Ayöru Buku Ènì

³⁰ Yësu o'do kyinë 'ba kö'du koro ko'do maakowe kyɔ mati vo lö'bö 'bómowe ongɔnnì, ehe anza zë biya ayöru ku mī buku nenyë. ³¹ Mora ma nenyee ayöru here zi ye kī'dī koma 'be mī Yësu na Korisitɔ ne, Wisi 'ba Wīrī. Èzè ëdiyë koma aba mī mo, atëdiyë didì aba mī ru 'bomo.

21

Yësu alaya zi vo lö'bö 'bënyë

¹ Yësu yaa alaya zi vo lö'bö 'bënyë da götì Föfö 'ba Tiberiyasi. O'do rë nī mī gëri nenyë. ² Simona Petero,

Toma ma ako'jo “vo loŋa,” Natanëlë ta Kana mi Galilaya, gisi 'ba Zebedeyo ëdinni ani, bi kôlô aga vo lö'bô maako ëti riyo. ³ Simona Petero iya henye, “Mëdi ti'bë kyenze kiri!”

Maakowe iyanni henye, “Da ti'bë ze yi aba.” Zë i'bënni yaga mi tönbö 'bënni. Mora du irinni wa maako dë yondô nani aba. ⁴ Ʒbo mi damindô vere, Yësu ɔɔ da göti, mora vo lö'böwë ayɔɔnni dë mo ëyi ra. ⁵ Yësu agbögbö hë ni, “Aboke, iriyë wa maako ndö?” Zë aya'banni henye, “E e.”

⁶ Here mo ayada zi zë henye, “Umëë öndu 'be ne akaŋo da kala tiri 'ba tönbö 'be, ehe akiriye kya 'ba kyenze maakowe.” Zë o'dönni here, ehe öndu gbɔ kyɔ na kyenze, here zë ɔ'bönni dë zi kotɔ riye mi tönbö.

⁷ Vo lö'bô mati Yësu ɔwɔ ne, iya zi Petero henye, “Nenye Yere ra.” Mati Petero owo ne Yere ra, mo usu böngɔ mati mo otɔ, mati mo ëdi löɔ ko'dɔ ne. Here, mo öfu mi wini. ⁸ Tönbö ëdi nje kaa lamikölö mitiri ta da göti. Here vo lö'bô maakowe alimanni mi tönbö, ehe otönni öndu mi mo kyɔ kyenze aba. ⁹ Mati vo lö'böwë asinni yaga tëmi tönbö, zë ongönni mangɔɔ'bo ehe wa'do 'ba kalili kyenze aba dɔ mo. ¹⁰ Yësu ayada zi vo lö'bô 'bëniye henye, “ike kya 'ba kyenze maakowe mati iriyë ne.”

¹¹ Simona Petero i'bë hulëhu mi tönbö ehe otɔ öndu da göti. Mi mo kyenze ma kyedre ëdinni lamikölö 'butëmuyi dömwota, mora öndu gba kazi liza. ¹² Yësu iya henye, “Ayiye ehe onyowe.” Mora vo lö'bô ma kôlô maako ako'jo dë, mo ëyi ra. Zë ayɔɔnni mo Yere ra. ¹³ Yësu oba mangɔɔ'bo mi kala ni ehe i'di kya maakowe zi vo lö'bô 'bëniye. Mo o'dɔ kyenze ne kpa te here.

¹⁴ Nenye mi kadra mawota mo ra Yësu alaya zi vo lö'bô 'bëniye tapëti mo ënyi tëmi koli.

Yësu ehe Petero

¹⁵ Mati Yësu vo lö'bö 'bëni ëti indenni wakonyo ku, mo ako'jo henye, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma ndra ta da oka maakowe?” Simona Petero aya'ba henye, “ɔɔ, Yere, ayɔɔ ku mɔwɔ yi!” Yësu iya henye, “Here, ulu timëlë ame.” ¹⁶ Yësu ako'jo madariyö mo, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero aya'ba henye, “ɔɔ, Yere, ayɔɔ ku mɔwɔ yi!” Yësu ayada zi mo henye, “Here, ongo ga timëlë ame.”

¹⁷ Yësu ako'jo mi da mawota mo henye, “Simona wisi 'ba Yowani, ɔwɔ ma?” Petero na rasösu ga kö'du Yësu ako'jo ho mo mawota ëzë mo ɔwɔ ni. Here mo ayada zi Yësu henye, “Yere, ayɔɔ kö'du biya. Ayɔɔ ku mɔwɔ yi.”

Yësu aya'ba henye, “Ulu timëlë ame.” ¹⁸ Ma yada tinyö zi yi henye, mati yi gba na wisi kora ɔbi, usu rë yi ehe i'bë bi mati omba zi ti'bë. Mora mati endro ku, akiza yaga kala yi. Here, maakowe akidanni kö'di gë yi toko rë yi ehe akalëpi zi yi dagba bi mati omba dë zi ti'bë.” ¹⁹ Yësu iya nenyë zi yada hala Petero akoli ehe akika wayeto zi Wirï. Here mo iya zi Petero, “Usu ga ma.”

Yësu ehe vo lö'bö maako ëti

²⁰ Petero opi rë ni ehe ongo vo lö'bö mati Yësu ɔwɔ ne, usu ku gë ni. Mo ra kpa te mati alima kara zi Yësu bi 'ba wakonyo, ehe ako'jo henye, “Yere, ëyi ra ëdi ti'bë zi yi susu?” ²¹ Mati Petero ongo vo lö'bö nenyë, mo ako'jo ha Yësu iya henye, “Yere, a'di kö'du mo?”

²² Yësu aya'ba henye, “Kö'du sösu 'bëyi ëdi a'di, ëzë momba mo zi lima le ma'ba? Usu ga ma.” ²³ Here, ndɔndɔ apere rë ni mi kutë vo lö'bö maakowe henye, vo lö'bö nenyë oli dë. Mora Yësu iya dë mo oli dë. Mo iya nje henye, “Kö'du sösu 'bëyi ëdi a'di?”

²⁴ Vo lö'bö nenyë ra mo ayada kö'du nenyë biya. Mo ayöru, ehe da yɔɔ mo ëdi kö'du tinyö ra yada.

Ndundu mo

²⁵ Yësu o'do wa maakowe kyɔ. Ęzë ayöru zë biya mi bukuwë, ma sösu henye, bi atanza dë mi damöku ne kö'du buku nee biya.

Morokodo

Portions of the Holy Bible in the Morokodo language of South Sudan
copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Morokodo

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Jun 2022 from source files dated 17 Feb 2021

b81b7ca7-810b-5cb2-913f-b28f08d9c01d